

ÚJ ÉLET

Miniszter
osztályfőnök
Budapest V.
Körmány

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

IV. ÉVFOLYAM 35. SZÁM.

MEGJELENIK
MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

1948 AUGUSZTUS 26.
5708 Av 21.

Tanárok, írók és művészek az antiszemitizmus ellen

Az utolsó időben több olyan nemzetközi konferencia zajlott le, amelyen fontos napirendi pontként szerepelt az antiszemitizmus kérdése. Először a montreuxi Zsidó Világkongresszusra és a fribourgi Keresztény és Zsidó Konferenciára gondolunk. Ezek a megbeszélések azonban főképpen vallási síkon mozogtak.

De szóba került az antiszemitizmus problémája két olyan nemzetközi összefüggésben is, amelyen egyáltalán nem a felekezeti szempontok domináltak. Szükségesnek tartjuk, hogy lapunk vezető helyén foglalkozzunk ezekkel az összefüggésekkel.

Az antiszemitizmus problémája a német tankönyvek revíziójának keresztülvételével kapcsolatosan merült fel a Pedagógusok Világkongresszusának budapesti ülésén. A Szakszervezeti Világszövetség pedagógus-tagozata ugyanis már régebben nemzetközi bizottságot küldött ki a német tankönyvek felülvizsgálására. Ez a bizottság most terjesztette elő jelentését, amelyből kiderült, hogy — a

Szovjet zóna kivételével — Németországban még mindig sok fasiszta és antiszemita szellemű tankönyv van forgalomban. De, ha ezeket a tankönyveket ki is vonják a közhasználatból, az amerikai és brit zóna új tankönyvei sem szállnak szembe elég határozottsággal a régi tankönyvek által terjesztett hazugságokkal.

A világ pedagógusainak Budapesten összegyűlt képviselői — akik kivétel nélkül a szakszervezeti világmozgalomban szerepet játszó szocialista és kommunista tanárok és tanítók soraiból kerültek ki — erőteljesen követelik a fasiszmus és antiszemitizmus maradványainak a német tankönyvekből való kiirtását. De ennél többet is akarnak. Azt akarják, hogy Németország minden iskolájában nyílt küzdelem induljon a fasiszmus és antiszemitizmus hol csak lappangó, hol már szemérmetlenül előmerészkedő szellemének teljes és tökéletes megsemmisítésére.

A Lengyelországban megkezdődött Értelmiségi Világ-

kongresszuson is felmerült az antiszemitizmus kérdése. Ezen az Értelmiségi Világkongresszuson, amelyen a világ eljövendő sorsának alakulására döntően kiható szellemi tényezőkről lapátskoznak a legkitűnőbb írók, művészek és tudósok — szocialisták, kommunisták és pártunkívüliek —, a hivatalosan felvetett három fő téma sorában szerepel a következő kérdés:

„Elérhető-e, hogy a társadalom széles rétegeiben érvényt szerezzenek annak a felfogásnak, amely származásra és fajra való tekintet nélkül becsüli meg az embert?”

Ez a téma azért került a lengyelországi megbeszélések napirendjére, mert a világ legjelentősebb szocialista és kommunista írói, művészei és tudósai úgy vélik, hogy még mindig sokféle eleven hatóerőt gyakorol a fasiszmus és az antiszemitizmus ittmaradt szelleme, vagy — inkább úgy kellene mondanunk — szellemtelensége.

A Budapesten összegyűlt szocialista és kommunista pe-

dagógusok, a Szakszervezeti Világszövetség kötelékébe tartozó tanárok és tanítók képviselői ugyanolyan fontosnak tartják a származási és faji különbségek megszüntetésére irányuló küzdelmet, mint a Lengyelországban tanácskozó szocialista és kommunista írók, művészek és tudósok. A szocialista társadalmi rend felé haladó Európa szellemi életének képviselői tehát úgy találják, hogy hasznos munkát végeznek, ha megkeresik és közkinccsá teszik azokat a módokat, amelyekkel a társadalom széles rétegeiben érvényt lehet szerezni — származásra és fajra való tekintet nélkül — az ember igazi megbecsülésének.

Humanisták találkoztak a budapesti Pedagógus Világkongresszuson és a lengyelországi Értelmiségi Világkongresszuson, és kell, hogy ezek a humanisták — modern, harcos humanistákhoz, a szocialista humanizmus aktív hirdetőihez méltóan — végig is harcolják azt a harcot, amelyet a fasiszmus és antiszemitizmus ellen most meghirdettek.

Ara 1.40 forint

Mr. Beckelmann látogatásai

Mr. M. W. Beckelmann, a Joint európai alelnöke — mint múlt számunkban megírtuk — Budapesten tartózkodik. Kedden látogatást tett a Pesti Izraelita Hitközség Székházában dr. Szűcs Géza, a Joint budapesti elnökének társaságában. Stöckler Lajos elnök és Domonkos Miksa ügyvezető fogadták a külföldi vendéget, akivel hosszabb tárgyalást folytattak időszaki felekezeti és szociális kérdésekről.

Majd megtekintették a hitközség székházát, a Dohányutcai főtemplomot, a Hősök

templomát, a mártírok temetőjét és a Bergen-Belsen-i emléktáblát. Ezután a Zsidókórházba mentek, ahol dr. Benedek László igazgató-főorvos kalauzolásával a kórház valamennyi épületét meglátogatták. Innen a Weisz Alice kórházba mentek, ahol dr. Temesváry Miklós főorvos fogadta a látogatókat. Mr. Beckelmann úgy a székházban, mint a kórházakban meglepődéssel nyíltakozott a látottak felett. A hitközség többi intézményeinek meglátogatására a hét végén kerül majd sor.

Beiratások a Pesti Izraelita Hitközség iskoláiban

A Pesti Izraelita Hitközség Flugimnáziumában (XIV., Szent Domonkos u. 10.) Leányflugimnáziumában (XIV., Abonyi u. 7-9.) és a Fürst Sándor-utcai leányflugimnáziumi tagozati osztályokban, Gépipari közlekedési iskolájában (XIV., Szent Domonkos u. 10.) Ipari Leányközépiskolájában (XIV., Abonyi u. 7-9.)

a beiratásokat szeptember 1-én és 2-án, 9-1 óra között honylejtik le.

Tanévnyitás szeptember 3-án, rendes tanítás szeptember 6-án. Az Abonyi-, Szent Domonkos-utcai és Wesselényi-utcai államosított helyi tantervvel tanító és az izraelita szünnapokat betartó államos iskolákban a beiratásokat a fővárosi iskolák beiratásának időpontjában tartják meg. Ezek az iskolák mentesek a körzeti beosztás kötelezettsége alól és így az első osztályokba is felvesznek bármely kerületből iskolaköteles korú tanulókat.

Munkát a munkaszolgálatosoknak és deportáltaknak!

Akár fizikai, akár szellemi munkakapalmat, kérjük jelentsen be a DEGOB. munkahelyezési tanácsadó irodájában (Bethlen-tér 2. I. 36.). Az alanti szakmai munkahelyezést nyerhetnek: angol-francia szőlő, pincér (vidékre, lehetőleg iparigazolványos), üveges (vidékre), háztartásbeli alkalmazott (vidékre) és elárúsítónő (vidékre).

BUDAI IZR. HITKÖZSÉGTŐL

Választói névjegyzék közzététele.

A közgyűlés által elrendelt

rabbiválasztással

kapcsolatban közöljük, hogy az elkészített választói névjegyzék

folyó hó 29-től kezdődően 8 napon át

betekintés végett a hitk. tagok rendelkezésére áll a hitk. irodájában II. Főu. 12. sz. alatt. Felszólamlások ezen idő alatt nyújthatók be.

Budapest, 1948 augusztus 19.

A választási bizottság elnöke.

Glosszák a hétről

NÉMETORSZÁG AMERIKAI ZONÁJÁBAN most került kiadásra az első „demokratikus” Brockhaus Lexikon.

A „Náci” címszónál a következőket olvassuk:

„Ignác beceneve, Ignác viszont Ignatius rövidítése.”

Csak ennyit találunk a „Náci” címszónál. Csak ennyit. Semmi többel.

Pedig ez a sajtó, hogy „náci” még mást is jelentett, — nemcsak — mint a Brockhaus Lexikon megállapítja — becenevet.

A „náci” megjelölés hosszú-hossza évek óta — ugyebár? — gonoszszókat, népegymókat, gyilkosokat is jelentett.

A náci hordái pusztították el az európai zsidóság millióit. A náciok ölték meg a legjobb lengyel, jugoszláv, francia, belga, holland és más hazafiakat. A náciok törtek be orvul — pusztítva a lakosságot és perzselve a városokat, falvakat, lanyákkal — a Szovjetunió területére.

Voltak tehát olyan náciok is, akiknél a „náci” megjelölés nem becenevvel volt egyenlő!

Ezekről a náciokról azonban a Brockhaus Lexikon — semmi — sem akar tudni!

STOCKHOLMBAN augusztus 20-án kezdődött a Nemzetközi Vöröskereszt-konferencián, amelyen sok olyan kérdés tárgyalnak, amely a zsidóságot a fasizmus szörnyűségei után erőteljesen érdekli.

A stockholmi Nemzetközi Vöröskereszt-konferencián, a többi között, véglegesen megszövegezik azt a konvenció-tervezetet, amelyet azután az egyes államok előterjesztenek és amely az internáltak, deportáltak, tehát az úgynevezett „polgári hadifoglyok” védelméről szól.

Régi hiányt kívánnak pótolni ezzel a konvenció-tervezettel. Ha ilyen konvenció a múltban már létezett volna, akkor a Nemzetközi Vöröskereszt sok olyan esetben közbeléphetett volna, amikor nélkül teljesen tehetetlen volt. A jövőben — ha a különböző országok aláírják a Nemzetközi Vöröskereszt által előkészített konvenciót — a politikai, faji vagy vallási szempontból internáltak és deportáltak címeket sem illeti meg kevesebb jog, mint a hadifogságba került katonáké.

A sokat szenvedett zsidóság érdeklődéssel várja a nemzetközi konvenció lesz-e a stockholmi konvenció-tervezetből?

AZ AMERIKAI ZSIDÓ KONGRESSZUS határozatban tiltakozik a Mundt-féle törvényjavaslat ellen és élesen elítéli az Amerikaelenes Tevékenységet Vizsgáló Bizottság hitvány, emberüldöző cselekedeteit.

Az amerikai zsidóság hatalmas szervezete úgy véli, hogy a kommunisták ellen folyik hájsza az Újvilágban, de holnap ugyanezekkel a módszerekkel indul majd küzdelem mindenki ellen, aki sikra száll az emberek megkülönböztetésének és a faji illeteknek megszüntetéséért.

LOS ANGELES zsidó lakossága egyre növekszik. Most már körülbelül 250.000 zsidó él Los Angelesben és környékén. A 45.000 főnyi orthodox zsidóság külön negyedek alkot. Európából az utolsó években körülbelül 10.000 zsidó érkezett. Ujabbán Sanghajból jött néhány száz zsidó.

A BERLINI ZSIDÓ TEMETŐBEN emlékművet emeltek az 1848-as német forradalomban szerepet játszó zsidó forradalmárok emlékére.

A NÉMETORSZÁGI ANTISZEMITIZMUS UJJÁSZÜLETESENEK legfrissebb jelenségeiről számol be a Jewish Affairs egyik új száma.

Roelthebachban óriási többséggel megint polgármesterré választották a náci és zsidógyűlölő Karl Fischer volt polgármestert. Karl Fischer, aki azelőtt a horogkeresztés párt tagja volt, most a keresztényszocialisták jelöljeként került újból a város élére, ahol azonban lényegileg valószínűleg régi politikáját fogja követni.

A Nürnberg közelében lévő Heroldshergben ugyancsak visszakerekült állásába a náci-korszak polgármestere.

Ehhez a két esethez nem kell kommentár.

ISMÉTELTEN felhívjuk az érdeklőket, hogy

a vasmári gettóból elhurcoltak és a munkaszolgálatban elpusztultak emlékműve

rövidesen előszűl. Akik hozzájárulnak a nevelő munkához, azoknak, de legkésőbb szeptember 1-ig közzétek azokat a vasmári izraelita hitközség emlékmű-bizottságával.

Jobb napokat látott vidéki 44 éves

musz. övezgyszony magányos: ut vagy hely háztartásának és háztartás vezetését vállalta, vidéken is. „Házias övezgyszony” jellegű.

A zsidómissziónak – szeretettel

Irta: dr. Herskovits Fábán

Az Evangélikus Misszió Egyesület Főtan, 1948 július 25—27-én konferenciát tartott, amely többek között: „... arra a meglátásra jutott, hogy elérkezett az ideje annak, hogy egyházi, hitvallásos, alapon álló zsidó-missziói munka induljon gyülekezeti feladatként. A missziói tevékenység terén eddig Egyházunk munkássága csupán a pogány-misszió területére szorítkozott. Hogy a pogány-missziót eddig nem kísérte Istennek olyan mérvű áldása, mint kértük és szeretttük volna, az meggyőződésünk szerint annak is tulajdonítható, hogy megelégedtünk az Ige parancsáról: „Zsidóknak először meg görögnek“.

Legnagyobb tisztelettel vesszük tudomásul a főti konferencia döntését és újdomtalannak is éreznünk, hogy ehhez megjegyzéseket fűzzünk, ha az idézett határozat nem velünk, zsidókkal foglalkoznék. Így azonban kénytelenek vagyunk megmondani, hogy mélyen meghatott bennünket az az optimizmus, amely a határozatnak abból a mondatából sugárzik: „... a pogány-missziót eddig nem kísérte Istennek olyan mérvű áldása, mint kértük és szeretttük volna“. A rideg valóság bizonyossága szerint u. i. a pogány-misszió eddig végzett munkája nemcsak hogy nem volt kielégítő, hanem a legteljesebb és legkatasztrófálisabb csúfba jutott. Amikor a közel-múlt szörnyűségek elkövetőiről van szó, akkor illetékes egyházi vezérférfiak lelkesen mutatnak rá arra, hogy igazi keresztényektől minden gonoszság és gyűlölet távol van és a borzalmakat csakis az egyház palástja mögé rejtőz pogányok követték el. Az illetékeseknek ebben a nyilatkozatában nincs jogunk kételkedni és azt készséggel vesszük is tudomásul. Ezeknek a hivatott kijelentéseknek alapján viszont megállapítható, hogy a pogány ókor évezredei alatt az egész földkerekségen összesen nem élt annyi pogány, mint amennyi jelenleg csak Európában található. És ha valóban csak az keresztény, aki a keresztény vallás tanításainak megfelelően mentes minden gyűlölemtől és szívtől, lelkét, tet-

teit a feltétlen szeretet jellemzi, akkor minden köztudatban élő statisztikai kimutatással ellentétben megállapítható, hogy a keresztény egyházak hívői jelentik az összes felekezetek és szekták között a legkisebb vallási közösséget. Eppen ezért érthető csodálkozással olvastuk a főti konferencia határozatának azt a „meglátását“, amely szerint legsürgősebb és legjelentősebb feladatának a zsidó missziót tekinti. Csodálatosképpen u. i. az 1947-ben tartott seelisbergi konferencia keresztény vallású vezérférfiai, protestáns és katolikus nagyságai — közöttük a Vatikán megbízottja is — az erkölcsi világrend katasztrófális megrendülésének okát, valamint orvoslását figyelemreméltó és a Vatikán, valamint az összes többi egyházak vezetői részéről tudomásul vett „meglátással“ nem zsidó, hanem ellenkezőleg, a keresztény misszió hiányosságaihoz és eltérővételeiben állapította meg. A Seelisbergben elfogadott névezetes 10 pont arról beszél, hogy az emberszeretet érvényesülése érdekében tartózkodni kell minden olyan kijelentéstől, amely a zsidóság, vagy a zsidóság tanainak kisebb értékűségét akarná bizonyítani a tömegek előtt. Ovakodni kell minden olyan kijelentéstől, amely a zsidóságot hamis színben, ellenségesként tünteti fel a más népekkel és vallásokkal szemben. Ovakodni kell nagyon — folytatják a seelisbergi határozatok — még a keresztény vallások dogmatikus tanításainál is (keresztrefeszítés, stb. stb.), nehogy a vallási tanítások a szeretet érzései helyett azt idézzék elő, hogy: „a gyermek egyszerű lelké-

ben, amelyet a Megváltó iránt érzett szenvedélyes szeretet teljesen elragadt, a Jézus üldözői ellen természetes utálat könnyen átalakulhat a minden idők — tehát a mi idők — zsidósága ellen táplált és megkülönböztetni nem tudó gyűlölettel.“ Vajjon az Evangélikus Misszió Egyesület és az összes térítő és vallási szervek és közösségek beleiktatták-e már programjukba ezeket az idézett seelisbergi eszméket és vajjon ennek szellemében fejtették-e ki, vagy fejtik ki működésüket. Bizonyos aggodalommal látjuk, hogy a seelisbergi konferencia által szükségesnek nyilvánított keresztény-misszió helyett az illetékes egyházi szervek sajnálatos módon zsidó-missziót látnak elsősorban szükségesnek és valószínű, hogy ilyen körülmények között a zsidó-misszióra pazarolt energia éppen annyira csúfba jut, mint ahogy az elmúlt 2000 év folyamán folytatott pogány-misszió esetében történt a seelisbergi szempontok teljes negligálása, vagy megtagadása miatt. Rá kell mutatnunk arra, hogy a zsidóság a seelisbergi 10 pontban felsorolt szempontok ellen soha nem vétett. Ellenkezőleg. A zsidóság mindig rendíthetetlenül hirdette és gyakorolta vallásának tanításait: „szeresd felebarátodat, mint tenmagadat“, „szeresd az idegent, mint tenmagadat, hiszen idegenek voltatok Egyiptomban“, „ne lopj“, „ne ölj“, „hazug szótól tartsd magad távol“ stb. stb.

Ugyancsak fel kell hívni az illetékes missziós szervezetek nb. figyelmét a tervbe vett zsidó misszió előtt még idejében arra, hogy az idők megváltoztak. Végetért az a ké-

nyelmes korszak, amikor az egyház a maga uralma alatt úgy értelmezhetette és úgy is értelmezte a szólásszabadságot, hogy maga elé parancsolta a zsidóság képviselőit, megalázza őket, és azoknak a megfelelő válaszlás és védekezés lehetősége nélkül kellett végighallgatni „hitviták“ keretében a zsidóság rágalmozását és ócsárlását. Végetért az a korszak, amikor „a lelkiismeret szabadság“, „a vallások szabad gyakorlata“, „a természetes jog“, stb. stb. azt jelentették, hogy mindegyik szerzetes bemehetett bármelyik zsidó templomba, ráfüggeszthette a keresztet a lóra függöny szekrényére, felléphetett a zsidó templom szószekére, hogy ott térítő prédikációkat tartson. Egykoru rézkarcok megörökítik azokat a gyakran ismétlődő jeleneteket, amikor a zsidó templomban, kegyes egyháziak villával bökdösték ébredésre azokat a zsidó embereket, akik — uram bocsá — elszundikáltak a térítő prédikációk zsongító hatása alatt. Igen, az ilyen kényelmes missziós munkának lehetősége, a sötét középkor három esztendővel ezelőtt több országban végetért. A középkorból csupán az maradt meg, hogy az egyházak akkor is előszeretettel kitért zsidókat béreltek fel arra a kétértelmű misszióra, hogy elhagyott zsidó testvéreiket és vallásukat ócsárolják. Most már meg van minden vallásnak, minden felekezetnek és közösségnek — így a zsidóságnak is — a joga és lehetősége, hogy az ellene intézett támadásokkal szemben szabadon védekezhessen. Bejelentjük tehát a meginduló zsidó misszió illetékes vezetőinek, hogy mi ezzel a jogunkkal élni is fogunk. Minden esetben, amikor a mi zsidó eszméink hiányosságait próbálják majd bizonyítani és azok helyett más vallások tételeit javasolják elfogadásra, mi a demokrácia szabadságadta lehetőségeivel és jogaival élve, megvédjük majd a zsidóságnak eszméit és rámutatunk a javasolt vallási tételek esetleges hiányosságaira. Fel is kérjük ezúton zsidó testvéreinket a vidéken és a fővárosban egyaránt, hogy minden térítési nyomtatványt küldjenek el nekünk haladéktalanul, és minden a

Palesztinába, Egyesült Államokba és a világ minden részébe küldhet virágot

KIS RIVIERA

virágüzlet

IV., Váci-utca 16

V. Szent István-körút 5

zsidósággal foglalkozó téritési kijelentést irjanak meg nekünk azonnal, hogy ezekre a megnyilatkozásokra mi késedelem nélkül reflektálhassunk a nyilvánosság előtt.

Nem hallgathatjuk el azt a meggyőződésünket, hogy a mi, gyűlölködéssel teli körünk nem alkalmas még arra, hogy a társadalmi béke megromlásának veszedelem nélkül ilyen hitviták történhessenek. A leghatározottabban ezúton is kijelentjük, hogy mi a legteljesebb tiszteletben tartjuk minden vallásnak tanításait, dogmáit és meggyőződését. És éppen ezért még annak gondolata sem merül fel bennünk, hogy mások hitének és meggyőződésének tetteit bíráljuk, vagy esetleges hiányosságaira rámutassunk.

Mélysegesen sajnáljuk tehát, hogy előreláthatólag a megindítandó zsidó-misszió munka folyamán elkerülhetetlenül olyan kijelentések is fognak elhangzani mindkét részből, amelyek a vallási érzékenységet joggal bántani fogják. De előre elhárítunk magunkról minden felelősséget annak hangsúlyozásával, hogy nem mi voltunk és nem mi leszünk azok, akik mások vallásának tanításait bíráljuk és támadjuk. Mi csupán védekezünk és a támadásokat elhárítjuk majd. És ezt a munkánkat — ezt előre biztosíthatjuk — határtalan szeretettel fogjuk elvégezni. A zsidóságonk iránt érzett határtalan szeretettel. Ebben viszont — ugyebár — teljesen egyek vagyunk a zsidó-misszióval...

IX. UJJÁÉPÍTÉSI ÁLLAMI SORSJÁTÉK

Főnyeremény: 60.000 Ft

Nyeremények összértéke 720.000 forint. Nyeremények: 1 × 60.000, 1 × 30.000, 4 × 10.000, 8 × 5000, 10 × 2000, 50 × 1000 Ft, stb.

Húzás: Budapesten 1948 szeptember 7-én déli 12 órakor a lottójüvedéki igazgatóságnál, Budapest, V., Szalay-u. 10-14., alsószobor 7. szám.

SORSJEGY ÁRA:

Egész: 6.— Ft. Fél: 3.— Ft.

Sorsjegyek kaphatók a lottójüvedéki igazgatóságnál (Bp., Szalay-u. 10-14., alsószobor 7. szám) minden dobhártyaművelő és orvosi sorsjegy-felvásárló, valamint egyes pénzintézeteknél. A pénz előzetes behatárolása esetén a lottójüvedéki igazgatóság a sorsjegyeket portmentosen kiadja.

A jeruzsálemi Héber Egyetem üdvözlő irata az Orsz. Rabbiképző Intézethez 70 éves jubileuma alkalmából

A jeruzsálemi héber egyetem az Országos Rabbiképző Intézet 70 éves jubileuma alkalmából az alábbi levelet küldte:

A Jeruzsálemi Héber Egyetem nagy örömmel fogadja az Intézet hetvenéves fennállása alkalmából rendezendő ünnepségekre és az ez alkalmából tartandó zsidóság-tudományi kongresszusra szóló meghívásokat.

A Héber Egyetem elnöke, dr. J. L. Magnes jelenleg nem tartózkodik az Országban, így meghívástokat — az ő távollétében — mi, alulírottak, vetünk át.

Az Egyetem vezetősége a legnagyobb készséggel akar eleget tenni meghívásoknak, hogy az ünnepségektől alkalmából együtt költözzünk általános szóval is kifejezhető ezt a nagyraértékelő szeretetet, mellyel — az egész zsidóság körében ismert nevével — Intézetek iránt érzünk. Azonban, a jelenlegi helyzetben, nem csak a helyzetünk eziről szólnunk szeretnénk. Jeruzsálemet és így a zsidó nép örök fővárosának minden tudományos intézményét, ostromzár veszi körül már hosszú hetek óta, ami lehetetlenné teszi, hogy elhagyjuk az Országot. Ti, akik átvesszéltek a nagy háború és hamarok a nyomában járó nagy pusztulást, bizonyára meg fogjátok érteni, mennyire fáj nekünk, hogy csak távolról vehetünk részt örömeikben, de biztosak vagyunk abban, hogy amiként mi rájuk gondolunk most, ünnepek órájában, úgy ti is Jeruzsálemet emlegetek majd ünnepi örömeitök csúcsára. A Héber Egyetem és különösen Judaisztikai Intézete ezúton küldi nektek legjobbját, áldásként üdvözlését.

Reméljük, hogy szavunk az összeköttetési zavarok ellenére is, jóidőben érkezik el hozzátok.

A Budapesti Orsz. Rabbiképző Intézet hetven esztendő óta egyedülálló érték a zsidó világban. A zsidó nép vallási és kulturális hagyományait ápolta és növelte e hetven év nemzedékei, hiszen a zsidó tudománynak oly nagy egyéniségei dolgoztak az Intézet falai között, akikre mindnyájan büszkéek vagyunk. Kiváló tudást és hitet terjesztő tudósok, kutatók egész sorának nagyszerű műveire gondolunk most bódulattal. Alkotásaik beépültek Intézetetek tudományos alap-

pilléreibe. Idézzük közülük Kaufmann Dávidot, Bacher Vilmost, Blau Lajost, Guttmann Mihályt, hogy csak az elhunytakról szóljunk.

A zsidó tan értékeihez való ragaszkodás és a tudományos, történelmi megfigyeléssel kutatói módszerek szimbiózisba hozatala alapvető sajátága minden műnek, amely az Intézetekből került ki. Sajátos, külön láncolat alakult így ki nálunk, melynek révén hosszú időn keresztül töltetek indult ki a tanítás a galut minden része felé. A Héber Egyetem alapító tanári karában is voltak Intézetek tanárai és neveitől kezdve.

Most, mikor annyi galuthezi zsidó kulturális és közéleti intézmény omlott össze, a Budapesti Rabbiképző Intézet maradt a zsidó tan egyik utolsó őrhelye Európában.

Mi tehát imádkozunk azért, hogy az új konszolidáció, új feltételek között, sikeresen kapcsolódjon össze az elgondolást a megvalósítással a tanításban és a zsidó tudomány kutatásában egyaránt. A népek szabadságának és függetlenségének légköre tágas teret enged a zsidó tudomány művelésének és terjesztésének; mi tehát azt kívánjuk Nektek, szeretett kollegáink, hogy legyen módotok nagyzerű hagyományaitok szemének továbbvételére és gyarapításuk magatok is munkatársak Intézetetek hírével-nevét a jövőben is.

A Héber Egyetem áldástkérő üdvözlője elkísér benneteket új feladataitok útjára, melynek most meg kell felelnetek.

Az ünnepi kongresszus tisztázza és világítja majd meg teljes sikerrel a zsidó élet problémáit és az Intézet feladatait országotok zsidósága körében. Ha élő szavunkat nem is hamgozthatjuk ott, szívünk, gondolatunk veletek ünnepel.

Cijóni bűséges üdvözlőjével a Héber Egyetem nevében:

Prof. Michael Fekete, az egyetem rektora.

Prof. Gersom Salom, a Judaisztikai Intézet dékánja.

FORRÓ ALADÁRNÉ

„Lilly” NŐI DIVATSZALON.

**RUHÁK és
BLOUSE-KÜLÖNLEGESSÉGEK**

készítője, a volt SZÁSZ KAROLA cég vezetője.

LESZÁLLÍTOTT ÁRAN

VI., Felső Sándor-u. 2. sz. telemelet

Hogyan fogadta Tel-Aviv lakossága a Szovjetunió követét

Az „Unser Weg”, a vallásos zsidóság cionista pártjának, Mizrachinak a hivatalos lapja, a következőkben számol be arról, hogyan fogadta Tel-Aviv lakossága Pavel Ivanovics Jersow szovjet követet:

„Ab hó 4-e ünnepnapja volt Izrael államának. Ezen a napon érkezett a haifai kikötőbe, — amely a zsidó nép ajtaja a nagy világba — Pavel Ivanovics Jersow, a Szovjetunió izraeli követe, a követtség tizenhat tagjával. Megjelenése az egész országot mozgósította. Fintat és őreg össze a hálat érez a Szovjetunió iránt, amely az utóbbi időben bátran és következetesen harcolt Izrael államáért. Izrael népe nem felejt el soha azoknak az érdemeit, akik őt segítették és támogatásukkal a haifai kikötőbe hatalmas tömegek vonultak ki, hogy jelen legyenek a partraszállásánál.

A szovjet előkelőségek fogadására a külügyminisztérium magasrangú tisztviselői jelennek meg a haifai kikötőben. Az UNO kiküldöttjei megjelentek a parlon, akik át akarják küldeni a hajót. A zsidó vezetőség ezt a kívánságot a leghatározottabban visszautasította. Amikor Jersow a partra lépett, a zsidó rendőrök küldöttsége egy régi fegyverrel ajándékozta meg, amelyhez sok kaland fűződik. Ezután üdvözlések következtek, s Jersowot és kíséretét megkérték, hogy izleljék meg az országban termelt és sajtol bort.

A követ az újságírók kérdéseire adott válaszok után autóbárral és Tel-Avivba hajlatott. Haifától Tel-Avivig zsidó katonai és rendőri diszkuszeret között vonultak Jersow és a követtség tagjai. Éjjel fél 12 órakor érkezett meg Jersow Tel-Avivba, ahol Izrael kormánya a „Gat Rimon” szállodába, — amely a tengerpartól nem messze fekszik — helyezte el. A „Gat Rimon” szállodán már a szovjet lobogó lengett. Egész éjjel hatalmas tömegek hullámoztak a szálloda előtt fáklyákkal, kék-fehér és vörös zászlókkal. Másnap Jersow felkérte Shertock külügyminisztert. Jersow egy megbeszélésen kijelentette, hogy nem érkezett költői marsulával Tel-Avivba, s reméli, hogy sikerülni fog kulturális és egyéb terveknek valószínűleg egyezményeket kötni. A szovjet követtségnek a legközelebbi célja az, hogy Tel-Avivban egy nagy épület vásároljon, ahol nyugodtan megkezdhesse munkáját. Pavel Ivanovics Jersow megbízólevelét, mivel Chajim Weizmann ideiglenes elnök, nem tartózkodik az országban, David Ben Gurion miniszterelnöknek nyújtotta át, — fejezte be cikkét az Unser Weg.

SÓS ENDRE:

Washingtonban és Londonban megakadályozták százezer és százezer zsidó megmentését

Megdöbbenő részletek az amerikai és angol reakciós körök szabotázs-akcióiról

SÓS ENDRE a következőket mondotta el — legújabb történelmi kutatásai alapján — az amerikai és angol zsidómentési akciók körüli szabotázsokról:

III.

Felmerül a kérdés: elfogadta-e volna a német kormány az internált és deportált zsidók „polgári hadifogoly”-lá minősítésére vonatkozó esetleges egyezménytérvezetet, vagy egyoldalú döntést? A legtöbb vélemény szerint: ez egy percig sem kétséges. Legfeljebb az a kétséges, hogy mennyire tartotta volna meg a gyakorlatban az ezzel kapcsolatos nemzetközi törvényeket és szokásokat. Nem szabad ugyanis elfelednünk, hogy a hitleristák még a szovjet hadifoglyok esetében is sokszor áthágták a különböző konvenciók kereteit.

De — bármilyen visszaélések is történtek volna német részről — kétségtelen, hogy

az internált és deportált zsidók „polgári hadifogoly”-lá minősítése hatalmas zsidó tömegek életbenmaradását segítette volna elő

és súlyos bűn terbeli mindazokat, akik ezt bármilyen okból meggátolták.

Elmulasztott élelmiszersegítség Transznisztrában, Jugoszláviában és Szlovákiában

A Nemzetközi Vöröskereszt — mint a New Yorkban megjelent *Unity in Dispersion* leszögezi — ismétellen sürgette Washingtonban és Londonban, hogy bocsássa-nak rendelkezésre élelmiszereket és gyógyszereket. Ezeket Transznisztrában, Jugoszláviában és Szlovákiában akarták kiosztani.

A Nemzetközi Vöröskeresztnek ugyanis sikerült minden külön konvenció és a hadviselő fe-

érdekes egyébként, hogy az olasz kormány habozás nélkül elfogadta — mint az *Unity in Dispersion*-ben olvassuk — az 1929-es konvenciónak az internált civilekre való kiterjesztését.

Es a példa is arra buzdíthatna volna Washington és London hivatalos körét, hogy a németeknél ugyancsak kísérlet legyenek.

Az internáltak és deportáltak „polgári hadifogoly”-jellege, például, azzal járt volna, hogy a Nemzetközi Vöröskereszt megbízottai — minden külön engedély és előzetes tárgyalások nélkül — bármikor látogatást tehetnek az internáltak és deportáltak között, s azokat ruháztak, élelmiszerekkel, gyógyszerekkel és olvasmányokkal láthatják el.

Mint az első cikkekből kitűnt: Washingtonban és Londonban nem „rajongtak” ezekért a lehetőségekért sem. Sőt,

megnehezítették még a Nemzetközi Vöröskereszt tevékenységét is.

Ezenkívül: értelmetlenül visszatartották a Nemzetközi Vöröskereszt számára gyűjtött pénzüsségeket.

lek közötti megállapodás nélkül elérnie, hogy az internált és deportált polgári személyek egy részéhez is eljusszon.

A náci nem merték vissza-utasítani a Nemzetközi Vöröskereszt minden kérését, hiszen szükségük volt a Nemzetközi Vöröskeresztre hadifogságba került emberek számára is.

A Nemzetközi Vöröskereszt majdnem minden esetben

elkérve kapta meg Amerikától és Angliától a szükséges élelmiszereket és gyógyszereket.

Hónapokig tartott, míg a polgári és katonai hatóságok hajlandóknak mutatkoztak az élelmiszereket és gyógyszereket átengedni a blokádzárlaton. Minduntalan „hazafias” szempontokra hivatkoztak és azt mondták, hogy a küldemények esetleg német kézbe kerülhetnek. A Nemzetközi Vöröskereszt hiába erősítgette átiratok egész sorában, hogy

saját szervezettel hajtja végre a küldemények szétosztását és az An-

1200 horvátországi zsidó tragédiája

1944 május 1-én dr. Kubowitzki, a Zsidó Világkongresszus főtitkára levelet intézett a *Foreign Economic Administration* vezetéséhez és segítséget kért egy konkrét ügyben.

1200 horvátországi zsidóról volt szó.

A Nemzetközi Vöröskereszt közbelépése lehetővé tette volna, hogy ez az 1200 zsidó megfelelő csomagokat kapjon.

Az ügy nagyon sürgősnek mutatkozott, mert az említett zsidók pusztulás szélén voltak. Anyira legyengültek. A Nemzetközi Vöröskereszt csupán azt kérte: a *Foreign Economic Administration* járuljon hozzá, hogy ez az 1200 zsidó a hadifoglyok számára Európába küldött csomagokból ellátásban részesüljön. A *Foreign Economic Administra-*

cióból, Amerikából érkezett élelmiszerek és gyógyszerek semmiképp sem növelhetik az ellenség ellenállóerejét.

1944-ben a Nemzetközi Vöröskeresztnek sikerült elérnie, hogy átvegye néhány tábor gondozását. Ez már arra az időre esett, amikor Himmler „alibit” akart szerezni a náciizmus bukása esetére és hajlandó volt itt-ott „kirakatkoncessziókat” tenni a zsidók kérdés megoldása terén is. Ezekben a táborokban sem történehetett simán a zsidók ellátása, mert

több, mint 100 napig tartott, amíg Washingtonban és Londonban intézkedtek a szükséges élelmiszerek és gyógyszerek elküldéséről, illetve megadták a Nemzetközi Vöröskeresztnek a hozzájárulást, hogy a blokádzárlaton Hyen cikkeket átvihessen.

Teljesen érthetetlen, hogy miért kellett 100 napig elmélkedni Washingtonban és Londonban gyors segítségre szoruló, éhhalál küszöbén álló emberek támogatásának engedélyezéséről?

tion ugyanis kikötötte, hogy a Nemzetközi Vöröskereszt köteles külön engedélyt kérni minden olyan esetben, amikor nem szabályszerű támogatást kell valahol lebonyolítani és esetleg a szövetségesek hadiérdekei foroghatnak kockán.

1200 zsidónak az éhhaláltól való megmentése aligha veszélyeztetette volna Amerika és Anglia hadiérdekeit, hiszen a fasiszta országok akkor sem erősödhettek volna meg túlságosan, ha megkaparintják ezt a néhány ezer élelmiszer- és gyógyszeresomagot.

De a washingtoni és londoni engedély mégis több, mint három hónapig késelt.

1200 zsidó tragédiája hónapokig tartó elintézését igénylő októrá lett Washingtonban és Londonban! Erre nincs mentés!

BALLON átlátszó, eső-, vihar- és lódonkabát
Márton és Szász V., Gróf Teleki Pál-utca 3.

Washingtonban és Londonban visszatartották a mentési akciókhoz szükséges pénzeket

Morgenthau naplójában és a Zsidó Világkongresszus által kiadott *Unity in Dispersion*-ben megdöbbentő adatok találhatók arról: mikép „játszódottak” Washingtonban és Londonban bizonyos körök azokkal a pénzekkel, amelyek segítségével rengeteg ember életét lehetett volna megmenteni.

Hol a washingtoni, hol a londoni pénzügyminisztérium főtitkarságai emeltek különböző aggályokat.

Hol Washingtonban, hol Londonban akadt meg egy-egy akta. Ha Washington valamit helyesnek talált, London elutasította. Ha London valamit elfogadott, Washingtonban akadtak akadékoskodók.

Hogy pénzzel mit lehetett elérni, azt a szlovákiai események mutatják. Nem kevesebb, mint

háromszázban sikerült a szlovák kormány néhány tagjának megvesztegetésével elhalasztani az ottani zsidóság deportálóját.

Leahy tengernagyot nem érdekelte Vichyben a francia zsidók deportálása

Most jelent meg William L. Langer vaskos könyve, amelynek ez a címe: *Az amerikai játék Vichyben*.

Ez a könyv azzal a kérdéssel foglalkozik, hogy milyen befolyást igyekezett gyakorolni az Egyesült Államok diplomáciai képviselője Vichyben a Pétain-rendszerre?

A műből kiderül, hogy William D. Leahy tengernagy, az Egyesült Államok vichyi nagykövete, több ízben kísérletet tett a Pétain-rendszer irányítóinak befolyásolására, de szinte

egyáltalán nem törődött azzal, hogy Pétain és Laval fokozatosan kiterjesztették egész Franciaországra a nürnbergi törvényeket.

William D. Leahy nem emelte fel a szavát a zsidók deportálása ellen, pedig Pétain hosszú ideig igyekezett az Egyesült Államok felé baráti gesztusokat mutatni és az Egyesült Államok kívánságait a lehetőség szerint teljesíteni.

William D. Leahy megfedkezett arról, hogy az

Ha több pénz lett volna, hatósági támogatással lehetett volna kiszóktetni az országból zsidók ezreit és ezreit.

Meglőrtént, hogy magának Roosevelt elnöknek az intézkedését is szabotálták.

Amikor Roosevelt elnök — dr. Stephen S. Wise közbejárására — egy ízben sürgősen intézkedett egy meghatározott ügyben, az amerikai-angol szervek öthónapi késedelmet idéztek elő és csupán

öt hónap múlva indultak el Európába azok az özszegek, amelyeket Roosevelt elnök is huszonnégy óra alatt kívánt az Óceán túlsó partjára juttatni.

Nem lehet másra gondolni, mint arra, hogy az állami apparátusba beékelődött egyes reakciós és antiszemita körök mind Washingtonban, mind Londonban egyenesen az európai zsidók elpusztításának elősegítésén fáradoztak.

Egyesült Államok sokmillió zsidó polgára is hozzájárul az állami gépezet fenntartásához és a külképviseletek költségvetéséhez, s ezek az amerikai zsidó polgárok joggal megkövetelhetik, hogy az amerikai nagykövet ne nézze némán a zsidóüldözéseket és a haláltáborok felé meginduló deportáló-vonatokat!

Hogy mi lett William D. Leahy tengernagy ural? Ugysem találják ki!

Nem maradt nyugdíjas. Nem maradt ott, ahová Roosevelt helyezte. Újból aktív. Sőt, nagyon is aktív.

Truman elnök politikai tanácsadójának hívta meg a Fehér Házba azt az embert, akit nem érdekelt a zsidóüldözés

és aki határozottan a fasisztákkal szimpatizált, mint az amerikai diplomácia oly sok tagja.

Vidéki diákok részére elsőrendű kóser teljes ellátást adnak egyetemi hallgató gyermekeim korrepetálása mellett. Nagymező u. 49. II. 15. Telefon: 223-093.

Templomvavatás Pesterzsébeten

Felemelő ünnepség színhelye volt vasárnap délelőtt a pest-szenterzsébeti zsidó templom. Több mint négyévi elhagyatottság után újjáépítve fogadta be a félévszázados templom a hívők százait. Egy másuttól érkeztek meg hitéletünk kiválóságai: Stöckler Lajos, az Országos Iroda és a Pesti Izr. Hitközség elnöke, Domonkos Miksa, a Pesti Izr. Hitközség ügyvezetője, dr. Kálmán Ödön főrabbi és Wald Hermann elnök Kőbánya képviselőjében, dr. Berg főrabbi Kispest és a Magyar Cionista Szövetség nevében, dr. Fisch Henrik főrabbi az Országos Iroda, Szilágyi Sándor tanár az Orsz. Rabbiképző Intézet képviselőjében, dr. Neumann József főrabbi és Vándor Andor főtitkár az óbudai hitközség nevében. A helyi hatóságot dr. Szekeres Antal h. polgármester képviselte.

Slomovits Hermann kőbányai főkantor Május beköszöntőjével kezdődött az ünnepség. Az elnöki megnyitót dr. Neumann Dezső kulturellőjáró tartotta a hitközségi elnök váratlan megbetegedése miatt. Hangsúlyozta, hogy az újjáépített templomot második otthonának tekintse és használja is a helybeli zsidóság. Párhuzamosan az errei testvéreink ház- és országépítésével és kérte az egybegyűlteket, hogy minden módon legyenek segítségére Izrael újjáépítésének. Végül felkérte a három legidősebb helybeli hitközségi tagot, hogy a Tórát hozzák át az ideiglenes imaházból. Míg Somovits főkantor a Hine május szövegét énekelte, megérkeztek a Tórák, amelyek fogadására a templomi bejáratnál eléje mentek a főrabbi, a főkantorok és a gondnokok és miközben a frigszekrényhez kísérték, Révész Sándor karnagy kitűnő irányítása mellett működő Rumbach-templomi énekhar Szoó sóórimot énekelte. A Tórák behelyezésekor Karvaly László pesti kántor Uvuchau jaumár-t énekelte, a kar kísérelével. Ezután dr. Krishaber Béla pest-szenterzsébeti főrabbi felavatta a templomot, a frigszekrényt és az örökmécses. Meghaltó szavakkal emlékezett meg a templom első avatására, melyet 47 év előtt végzett. Áttekintett a hitközség odaadó vezetőinek során, majd méltatta az építőbizottság érdemeit. Gönczi László elnök, Fehér Elemér elnök, Blau Ernő gazdasági és Steiner Dezső szertartási előjárók munkájának eredménye

az újjáépítés sikere. Köszönetet fejezte ki az Országos Iroda elnökségének a nagymérvű támogatásáért és a hitestvéreknek áldozatkészségéért, köztük első helyen Brandler Miklósnak, a szép templomi terület adományozásáért. Majd Karvaly kántor a 100. zsoltárt adta elő. Ezután dr. Fisch Henrik főrabbi az Országos Iroda képviselőjében tartott nagyhatású beszédet. Nagyon kifejezően mondta el mindazt, amit valasmenyen érzünk, akik a vidéki zsidóság pusztulásából hővön követünk részünket. Végül Fehér Elemér elnök olvasta fel zárószavát, melyben az újjáépítési bizottság nevében megköszönte az Országos Irodának, a városnak és a hitestvéreknek áldozatkészségét és kérte őket a templom győri látogatására. A szép ünnepség a hatikvai énekléssel ért véget.

(EZRIEL)

Pályázati hirdetmény hittanári állásra.

A debreceni statuaquo-ante izraelita anyahitközség elnöksége

pályázatot hirdet

a nyitandóhoz fűzött megőző

állami önálló hitoktatási állásra.

Hittanárak az állami előírás szerint, előírtan a közép- és szakiskolákban az izraelita hitoktatás.

Pályázhatók az Orsz. Rabbiképző Intézetben képzett rabbik vagy rabbiképzővel rendelkezők. Pályázati kérvénynek szolgálnak anyakönyvi kivonat, polgári meghatalmazás az igazoló bizonyítvánnyal, oklevél és rövid életrajzzal (curriculum vitae) felszerelve szeptember hó 15-ig beérkező a hitközséghez, Debrecen, Bajcsy Zsilinszky-u. 26., küldendő kb.

KERESSEM hugonát

Lichtmann Józsefnét, Deutsch Helénát,

született Ufcherlont, anyja neve Waxmann Beáta, apja Deutsch Adolf, akadt Pityike nevű kislával Nyiregyházi Simonuszáról 1844-ben hurcolták el. Könyörgöm, aki tud róla, szíveskedjék értesíteni Dieker Mártonnét, Bpest, Lehel-u. 38.

KEREM A BAJTÁRSNÓKET,

akiket leányaimmal 1944 december 29-én együtt vagoniroztak be Hidegségen,

Elza 167 cm szőke, Olga 162 cm magas, barna varrónők, iridok nekem rózsák. A kislányokat megértem. Gőncsi: öze, Kohn Márkusné, Bpest, Békacsa-u. 25/b, II. G.

KERESÜNK

zsidó családnál

három 16—17 éves lány és külön öt hasonlóan koru fiú számára lakást ellátással. „Részleteket személyesen” jelölje a kiadóhoz

Hirek Jiszraelről, a Zsidó Államról

A Biztonsági Tanács ismét felhívta a szembenálló feleket a fegyverszünet fenntartására

Az elmúlt hét ismét nem hozta közelebb a palesztinai helyzetet a végleges kifejtéshez. Azok az erők, amelyekről már többször megírtuk, hogy a zsidó-arab ellentét mesterséges kifejtésével és fenntartásával voltaképp saját imperialista befolyásuk fenntartását akarják biztosítani, az elmúlt héten is határozatosan megakadályozták az igazság érvényesülését. Ilyen akciójuk természetesen mindig a zsidó érdekek lábbal tiprását jelenti. A latrui vízművek felrobbantása után megindult arab fegyverszüneti megbeszélések arra kényszerítették az izraeli kormányt, hogy a Biztonsági Tanácstól a fegyverszünet időtartamának rövidlejárata megállítását kérje és amennyiben ezen idő alatt nem jönne létre a béke, szabad kezét a háború folytatására. Nem lehet ugyanis elvárni, hogy az arabok állandó megfélemlés-szerű támadásai megörökös nélkül maradjanak és így a harci kezdeményezés teljesen az ő kezükbe menjen, át. Bizonyos jelek arra mutatnak, hogy az angolszászok azért is fenn akarják tartani a jelenlegi állapotokat, mert a nyílt csatározásokban "szabályos" háborúban az arabok nem állják meg a helyüket a zsidókkal szemben, megtörténne a fegyverszüneti megbeszélések azonban némi előnyt biztosítanak számukra.

Az izraeli javaslattal egy időben érkezett meg a jelenleg Stockholmában tartózkodó Bernadotte kérése is a Biztonsági Tanácshoz. Az UNO közvéltője arra kéri a Biztonsági Tanácsot, hogy erélyes fellépéssel akadályozza meg a háborúvá fajuló jeruzsálemi összeliúzések folytatódását.

Miután az izraeli jegyzék 150 esetet sorol fel, amikor az arabok megszegtek a fegyverszünetet, Bernadotte felhívása „fölszövegnek” és „hiábavaló időtöltésnek” minősíti annak keresését és megállapítását, hogy ki szegte meg valójában a békét. Ki kezdte meg először a tövöldözéseket.

Természetes, hogy Bernadotte fölszövegnek tekinti ennek megállapítását, hiszen ezzel lütfént életbe kellene lépnie a belgért szankciókat az arabok ellen, már pedig az angolszászok hónapok óta éppen ennek elkerülésével foglalkoznak és így járatták le az Egyesült Nemzetek Szervezetének a tekintélyt.

A Biztonsági Tanács esütörtökön este foglalkozott a két bejelentéssel. Csodálatszerűen az

angolszászok nem kérdezték meg Bernadotte-tól, hogy ha nem tudja megállapítani, ki szegte meg a fegyverszünetet, mit csinál akkor az a többszáz amerikai, francia, belga megfigyelő személyzet? Mire való akkor az egész Bernadotte-féle intézmény. A közvéltőt nem azért küldték ki hivatalosan, hogy új Palesztina-javaslatot dolgozzon ki, hanem azért, hogy az eredeti terv végrehajtását és az időközben megszületett fegyverszünet ellenőrizze.

A latrui vízművek felrobbantását az arabok is belismerék, Bernadotte is megállapította az arabok bűnösségét, ennek ellenére azt kérte a Biztonsági Tanácstól, ne kutassák ki a tettes,

gyilkost és áldozatot egyképpen szigorúan feddöjk meg. „Hiszen — ugymond a Bernadotte jelentés — általában a zsidók mutatkoznak támadóknak.”

És az angolszász irányítás alatt álló Biztonsági Tanács Bernadotte kérését teljesítette.

Az amerikai megbízott felszövelte mindkét felet, szüntesse be a tövöldözést, mert ellenkező esetben az USA kénytelen lenne a szankciók alkalmazását kérni... A Biztonsági Tanács rövid vita után hozott határozata a zsidókat, arabokat egyképpen arra inti, hogy szüntessék be sürgősen a jeruzsálemi összeliúzéseket; megtiltja az egyik oldalról mulatkozó békesértésnek a másik fél részéről történő fegyveres viszonzását. A határozat egyben ismét kimondja, hogy

a fegyverszünet meghatározatlan ideig marad érvényben, annak korlátozása csak a Biztonsági Tanács joga, egyik fél sem jelölhet ki határnapot a fegyverszünet felmondására.

Az érdekelt kormányok kötelesek a saját területükön megbüntetni minden olyan egyént, aki

lőfegyverrel megszegi a fegyverszünetet, nem fogadható el kifogásnak a másik részről történő tüzelés viszonzásának ürügye.

A legutolsó jelentések szerint

Izrael hivatalosan kérte felvételét az Egyesült Nemzetek szervezetébe

A hét folyamán megérkezett az UNO tákárságához az izraeli kormány kérelme Izrael államának az Egyesült Nemzetek Szervezetébe történő felvétele tárgyában. A kérelem benyújtása az első lépés az UNO-tagság megszerzésének hosszú és politikai fortélyokkal teli útján. Az ügyek jelenlegi állása mellett maga az izraeli kormány sem fogja valószínűleg nagyon sürgelni kérvényének tárgyalását, mert

a Biztonsági Tanács jelenlegi összehívásában nem valószínű, hogy megszavazná a tagsági jogot.

Most csak a Szovjetunió, Ukrajna és az USA szavazata lenne biztosan Izrael mellett és ha az egyenlőre még költséges francia és kanadai szavazatot is elnyerné, ez sem lenne elegendő a szükséges hét szavazathoz. A háttérben az USA részéről folyó bonyolult politikai tárgyalások fogják megelőzni Izrael kérelmének tárgyalását és — az USA európai politikájának ismeretében — nem költséges, hogy az angolszászok meg akarják majd fizetni Izraellel az UNO felvétel, Izrael egyébként komoly vitanyit — a New-York Star szerint — Truman és Marshall

Az izraeli kormány nehéz problémák megoldása előtt

Bár az újabb fegyverszünet óta az izraeli kormány számos intézkedésével bebizonyította, hogy a rendelkezésére álló lélekzetvételyi szünetet csodálatos átemű építésre és az állam megerősítésére tudja felhasználni, az izraeli sajtó öökkeiből megállapítható, hogy

a közeljövőben rendkívül

a Biztonsági Tanács új határozatának megszületése után is folytatódott Jeruzsálemben a zsidó városrészek tüzéségi követése. Meg nem erősített hír szerint zsidó részről hajlandóknak bizonyultak Palesztina egész területén a frontvonalat egy kilométerrel hátrább vonni, — ha arab részről is megoszlik ezt, — hogy a senki földjének szélesítésével osökkensék az összeliúzések lehetőségét.

között. Az egyre csökkenő esélyvel választásra készülő Truman elnök szerelése a maga részére biztosítani a zsidók szavazatát és befolyását filozraeli magatartásával. Ezért három pontból álló Palesztina-politikát akar sürgősen megvalósítani:

Izrael de jure elismerését, 100 millió dollár kölcsön folyósítását és az UNO tagság hatékony támogatását.

Az ujság — azóta bevesen cáfol — állítása szerint Marshall az UNO-tagság kivételével erősen ellenzi Truman politikáját, mert fél attól, hogy ez az arab barátságáért rellő angol kormányt szembeállítaná az USA-val, olyan időpontban, amikor a világpolitika területén az angolszászok egyöntetű magatartást szeretnének tanúsítani. A jelentés szerint Marshall lemondással fenyegetődzik abban az esetben, ha Truman keresztül akarja erőszakolni Palesztina politikáját. A felmerült vita Izrael számára minden esetre azt bizonyítja, hogy az amerikai támogatás efemer értékű, az mindig az amerikai bel- és külpolitika pillanatnyi érdekeitől függ és arra az állam jövőjét nem lehet építeni.

nehéz problémák megoldásával kell szembenéznie.

A lapok hangja bizakodó és általánosságban reméli, hogy a kormány sikeresen kerül ki nehéz helyzetéből. *Az ideiglenes kormány politikai, gazdasági és — bármennyire is valószínűle-*

NAGY ZSIDÓ HANGVERSENY

a Joint üzemi Kulturbizottsága SZABADTÉRI SZINPADÁN, Bethlen G.-tér 2.

Kedden, augusztus 31-én este 8 órakor.

A LEGSZEBB Jiddis dalok, ó- és ujhéber dalok, zsidó versek és legendák, eredetiben és magyar fordításban.

Bánhidy Ilona, Faragó Panné, Róbert Mária, dr. Trebitsch Tivadarné, Karvay László, Nemes Zoltán, Schörmacher Zoltán, Lénárd Béla, Szigeti Jenő fel-

léptével. Alunusor összeállította és konferálja Lénárd Béla. Jegyek a Zeneakadémia portájánál 3, 6 és 10 forintos árban. *Thümann* cukorüzlet (Király-u. 26.), London kávéház

(Andrássy-ut 5. Tel.: 427-594.), Zauberer Dob-u. 23, Fülöp jegyiroda (Andrássy-ut 9.), a Joint Kulturbizottságánál (Sas-u. 6.), a kulturmegbizottságnál és a pénztárnál. (Tel.: 427-594.)

nül is hangzik — vallási kérdések bonyolult szövevényével találja szembe magát. A politikai problémák — Jeruzsálem jövője, az arab D. P. és a közel-keleti arab államok zsidóságának helyzete — az UNO Teljes Ülésének idejére fognak beérni. A kormányt egyrészt az UNO határpapok fogják — saját érdekeik szem előtt tartásával — befolyásolni engedmények adására — politikai és gazdasági támogatás reményét megcsilláztatva a fiatal állam számára; másrészt a választások előtt álló Jisriv életében rendkívül népszerűtlen lenne bárki, aki a zsidó nép vitális érdekeivel szemben engedelményeket tenne. **Gazdasági tekintetben** nehéz helyzetet teremt az árák állandó emelkedése. Izrael ma a világ egyik legdrágább állama. A helyzet gazdasági feszültségét

Az Ellenőrző Bizottság nem használ angol repülőgépeket Izraelben

Ismeretes, hogy az izraeli kormány tártakozott Bernadotte-nál angol repülőgépek alkalmazása ellen általában és különösen izraeli területen, tekintettel arra, hogy az angolokat a palesztinai kérdésben nem lehet semlegesnek tekinteni. Shertok figyelmeztette az UNO békéltetőjét, hogy amennyiben angol repülő izraeli területen szállna le, úgy az UNO jelzés ellenére az izraeli hatóságok le fogják tartóztatni. A hét folyamán Bernadotte átiratban tudomásul vette a kormány határozatát és megígérte, hogy izraeli területen csak angol repülőgépek alkalmazásától.

Az Irgun hosszú időn keresztül nem volt hajlandó arra, hogy Jeruzsálemben alkalmazkodjon az izraeli kormány rendelkezéseire. Amióta azonban a kormány Jeruzsálemet és a hozzá vezető utat megszállt területnek és így izraeli felségjog alá tartozó területnek nyilvánította az

Irgun vezetősége bejelentette, hogy Jeruzsálemre vonatkozóan is elismeri a telavívi kormányt.

A jeruzsálemi Irgun szervezetek és a Védelmi Hadsereg közötti együttműködés, illetve összeolvadás kérdését most tárgyalják.

A jeruzsálemi volt kormányzóság épülethet, amely jelenleg a Nemzetközi Vöröskereszt szervezésének ellenőrzése és irányítása alatt áll, három zsidó katonára bízva megosztott

A harcok közepén titokban új vízvezeték építettek Izraeli mérnökök Jeruzsálem számára

A hősi országépítés egyik új fejezetét látta fel a napokban az izraeli kormány, amikor bejelentette, hogy

a harcok kellős közepén új vizet eljuttató csőhálózatot építettek zsidó mérnökök Jeruzsálem számára.

fokozza a levegőben lógó háború következtében fegyverben tartott hatalmas hadsereg költsége és a bevonulásokból fakadó munkaerőhiány, amit az egyre erősebb bevándorlás sem tud pótolni, mert a táborokból érkező ölel jelentékeny része még huzamosabb ideig nem munkaképes. **Vallási viszonylatban** Izrael új polgári és büntetőjogának kidolgozása ver egyre szélesebb hullámokat. Orthodox vallásos körök és pártok azt kívánják, hogy Izrael jogi életében a Tóra és Talmud jogi döntései legyenek az irányadók és az új polgárjog a szent könyveket vegye alapul. Az ország jogászai és a lakosság zöme világi jogszokást kíván. Az ellentétek hihetetlenül kiéleződtek és megnehezítik az október elsejére ígért alkotmány kidolgozását is.

holttestét találták meg. Shertok külügyminiszter távirailag kért szigorú vizsgálatot Bernadotte-tól, mint a Nemzetközi Vöröskereszt jelenleg Stockholmban tartózkodó elnökétől.

A „Kol Jisrael” jelenté, hogy rövidesen 1500 további angol katona érkezik Transzjordániába. Számukra Abdullah már gondoskodott megfelelő táborok felállításáról. A hír a Transzjordániában tartózkodó menekült arabok között rendkívül nagy elkeseredést váltott ki, mert bebizonyosodott, hogy nyomorúságos elhelyezésük, nem a helyi viszonyoknak tudható be, — hiszen az angolokról nagyszerűen tud a bábarakodó gondoskodni — hanem csupán politikai indokkal magyarázható. Nyomorukat utókatyául akarják használni az Izraellel folytatott diplomáciai harcban.

A háboruban fogságba került zsidó foglyok száma 950. Ebből 670-en az Arab Légio elleni harcokban kerültek az ellenség kezébe. Táboruk a transzjordániai Mafrag-ban van és a Nemzetközi Vöröskereszt izraeli összekötő tisztjének megállapítása szerint jó bánásmódban részesülnek. Egy Kairó melletti táborban 233 zsidó hadifogoly van, szintén kielégítő körülmények között. A Mismar Hajarden körüli harcokban fogságba esett 45—50 zsidó katona Szíriában van és a legutolsó jelentések szerint elszállításuk nem megfelelő. Az izraeli kormány életment, ruhát és pénzt küld a zsidó hadifoglyoknak.

Ez a nagyjelentőségű tett az ország műszaki hadviselésének kiemelkedő győzelme és egyenértékű az ugyancsak titokban kiépített második Jeruzsálemben vezető országutal, amelynek segítségével a Jisriv az ősi város zsidó lakosságát az éhségtől mentette meg. Az új hálózat a szorongató vízhiánytól szába-

ditja meg Jeruzsálemet és egyben bizonyítja annak, hogy Izrael milyen gondoskodással veszi körül a zsidóság történelmi fővárosát és annak száz-ezer főnyi zsidó lakosságát. Az új vezetékben csak néhány nappal azelőtt kezdett folyni a víz Jeruzsálem felé, hogy az arabok a latruni fővonalat felrobbantották. Amikor az ellenség a jeruzsálemi fővonalat elvágta a harcok folyamán, a jeruzsálemi zsidó lakosság csak az esővizet összegyűjtő ciszternákból és kutakból jutott egy kevés, a szükségletet távórlól sem fedező vízmennyiséghez. Amikor nyilvánvalóvá lett, hogy az arabok nem tartják be a békéltető utasítását a víz szabad jeruzsálemi használatát illetően és az is kiderült, hogy Bernadotte nem tud vagy nem akar rendelkezéseinek érvényét szerezni, az izraeli hatóságok elrendelték az csőhálózat építését és a munkát minden más szükségletet megelőző jellegűnek minősítették. Ezzel ki akarták ütni — és megerősíteni — az arabok utókatyáját, amellyel, — Jeruzsálemet a szomszédainak kitéve, — az izraeli kormányt Jeruzsálem átengedésére akarták bírni. A latruni vízművek felrobbantása bizonyítja, mennyire helyen való volt a zsidó hatóságok előrelátása. Az új csőhálózat az „ujjonnan” épített uttal párhuzamosan kigyószzerűen húzódik a judeai dombok között. Egyes kamuflázst alkalmazó mérnökök és munkások az ellenség szemé elől a puskák látávságán belül dolgoztak hekekén át és rendkívül gyorsasággal növelték méterről méterre, mérföldről mérföldre a hálózatot. Az új vízvezeték természetesen nem tudja előtérni az egész város teljes szükségletét, de ahhoz mindenestre elég, hogy megmentse a zsidó lakosságot a vészessé válható vízhiánytól. A vizet a latruni robbantás következtében, továbbra is adagolni kell, de a napi adag messze meghaladja az elmúlt három hónap mértékét. Mindent elkövetnek annak érdekében, hogy a csőhálózat vízmennyiségét növeljék. Az új vízvezeték következtében a jeruzsálemiek már nem csak ivóvízhez jutottak nagyobb mértékben mint eddig, hanem telik a kertek és ültetvények öntözésére is. Az új hálózat még szorosabbra fűzi Jeruzsálem kapcsolatát Izraelhez.

Jeruzsálemet újabb uttal kapcsolják Izraelhez

A titokban épített jeruzsálemi „Burma út”-on kívül további ut építését határozta el az izraeli kormány Jeruzsálem és Izrael között. Az utépítést már a napokban elkezdik. Az új országutal Chulda és Jeruzsálem között vezetik párhuzamosan a titokban épített uttal és a től használhatóan előbből használt burkolják.

Az új izraeli pénz

Múlt heti lapzártá után érkezett jelentésünkben beszámoltunk már arról, hogy az izraeli kormány új pénzt bocsát ki. Az új pénz neve „Israeli Font” és beváltási értéke azonos az eddig forgalomban lévő palesztinai fonttal. Az új pénz kibocsátására azért van szükség, mert a mandátum megszűnésével a palesztinai pénzkibocsátó és ellenőrző szervezet is megszűntette működését, s minthogy az angol kormány Palesztinát február 22-én kizárta a fontsterling övezetéből, az izraeli ideiglenes kormány kénytelen felállítani saját pénzforgalmi szervezetét. A kormány egyelőre az Angol-Palesztinai Bank keretében felállított külön szervezetet bízta meg a pénz kibocsátásával. Az új bankjegyek értékeiségei: 500 mil, 1—5—10 és 50 font. A régi pénz szeptember 15-én vesztü érvényét, de a bankok továbbra is fizesztik „Israeli Font”-ra. Az új pénz fedezete: a kormány aranytartalékja, a beváltásnál beszolgáltatott, eddig forgalomban lévő fontmennyiség és a kormány fontsterling és dollár tartalékja.

Az izraeli polgári repülés zsidó repülő-társaság kezében

„Israel Air” elnevezéssel izraeli repülő-társaság alakult az Izrael és Európa közötti polgári repülés lebonyolítására. A társaság első személyszállító Dakota-típusú gépe már meg is kezdte a szolgálatot. A társaság több gépet vásárolt, amelyek ugyancsak rövidesen „munkába állnak”. A 26 utast szállító repülőgépek Izrael—Athen—Róma—Párizs útvonalon közlekednek szombat kivételével minden nap. A gépeken zsidó műszaki és kiszolgáló személyzet teljesít szolgálatot. Az utasok rituális kosztot kapnak az úton.

Az izraeli konzulok egyelőre még a régi palesztinai utlevelekbe ütik be az izraeli vízumot, tekintettel arra, hogy az új izraeli utleveleket csak az új alkotmány — amely rendezte az állampolgárság kérdését is — életbelépése után két-három hónappal bocsátják ki. Addig a kormány még a régi mandátumok utleveleket érvényesnek minősíti és ezeket azok az országok is elfogadják, amelyek még nem ismerték el Izraelt. Shertok javaslatára az idegen „vízum” és „passport” szavak helyett a hatóságok az „asera” és a „durkon” megjelölést fogják használni.

Az allja hírei

Dr. Joseph Schwarz, a Joint Magyarországon is jól ismert európai vezetője jelenleg Tel-Avivban tartózkodik. Sajátfogadásán bejelentette, hogy az augusztus elsejével meginduló havi fizetés bevándorlás személyi költségeit a Joint magára

vallatja. Fejenként 125 dolláros költséget számítva a Joint kb. 1 millió 250 ezer dollárt fog havonta az alija céljaira folyósítani. Dr. Schwartz felvilágosítása szerint ez év január elseje óta 51.000 új bevándorló érkezett az országba, ebből 36.000 a mandátum megszűnése óta.

Augusztus 14-én reggel a „Pan York” megérkezett Haifába, fedélzetén 2200 Marseille-ben hajórázált bevándorlóval.

Az új öleket elsősorban az araboktól elhagyott területeken telepítik le, tehát Jaffában, Haifában, Szafedben és Tibériásban. Különösen Jaffa bené-

pesítésén fáradoznak a zsidó hatóságok, mert az egykor 70.000 lakosú városban alig 5000 arab maradt vissza. Az elhagyott arab lakóházakat rendezik, a lakásokat fertőtlenítik és új helyezik el az új bevándorlókat. Minden valószínűség szerint Jaffa rövidesen modern zsidó város lesz és különállásának megszüntetése után egybeolvad Tel-Avivval. Az egészségtelen régi negyedeket lebontják, a várost parkirozzák. Ezekhez az átalakító munkákhoz a bevándorló áradása következtében már hozzá is fogtak.

Lapzártakor érkezett

Macdonald, az USA izraeli követe, a követség teljes személyzetével megérkezett Tel-Avivba. A szovjet és amerikai követei egyelőre Tel-Aviv legelkelőbb szállodájában, egymás szomszédságában laknak mindaddig, amíg a kijelölt követségi épületek berendezése elkészül. A szállodát szovjet és amerikai zászlók díszítik.

Megnemerösített hírek szerint, arab cáfolatok ellenére, közvetlen tájékozódó, nem hivatalos békeltárgyalások indultak izraeli és arab kormánykörök között. Mint ismeretes, a közvetlen békeltárgyalás gondolatát Shertok izraeli külügyminiszter vetette fel.

(GELLERT)

SZOVJET-ZSIDÓ HIRADÓ

Mengele és Gubergrie

Két orvos nevét írtuk a fenti címben egymás mellé. Az első, közel 100 éves elpusztulásának bestiális büne lapad, aki úgy állt ott elegánsan az auschwitzi rampán, osztva intésével a gázbaltat, mint a tébolyult fasiszta szótár.

Igen, — Mengele, a fasiszta orvos. A gyűlölet, a szétlétség, az aljasság vérszomjas szolgálója. Alakját a krematóriumok vérvörös lángja világítja meg, és nemzedékeken keresztül nevelő példázva bizonyítja: hová süllyed a tudomány, ha az imperializmussal szövetségre lép.

A másik név egy szovjet-zsidó orvosé.

Max Gubergrie, a szociálista orvos, méltó folytatója ezer és ezer elődjének, akik humanista hittel harcoltak a halál ellen, az életsért.

Gubergrie professzor, amiódon a háború folyamán tudomására jutott, hogy a német koncentrációs táborok lakói mily rettenetes testi leromoltságban szenvednek — egész laboratóriumát annak a problémának vizsgálására szentelte, hogy az esetleges életbenmaradottakon miként lehet érdemlegesen segíteni.

Tragikus tapasztalatból tudjuk, hogy hány szerencsétlen, aki jutott a náciizmus megpró-

báltatásait, akkor pusztult el, amikor a felszabadítókat kapott falatokkal jöttek. A normális tápláléktól elszokott szervezet ugyanis megölte az őt várva várt első csokoládé, hús, kenyér stb.

Gubergrie hosszúságú kísérletezés után megállapította, hogy a kiéhezett ember szervezetében a máj működése, anyagcsereje szenved legtöbbet és a szervezet újjáépítése a máj regenerálásával kezdhető.

Végül még 1942-ben oly preparátumot készített Gubergrie, amely injekció formájában újjáépíti a szervezetet, illetőleg a máj sejtjeit új működésre készíti.

Az Auschwitzol felszabadító Vörös Hadsereg annakidején nemcsak ételmel, de Gubergrie gyógyszerét is hozta magával, hogy a legsúlyosabban szenvedettek is megmentsék az életnek.

(v. b.)

A nyíregyházi aut. orth. izr. hitközség keres a (JOMIM-NAJROIMRA) kellemes hangú műszel előlmád-kozót

Csak más jore somáim bráhim jelentkezz. Költészet csak megírvolnak írtunk meg. Cím: Ortel Herman gondnok, Nyíregyháza, Kossuth u. 16.

Názarethben a zsidó hadsereg védi és óvja a szent helyeket

A New York Herald Tribune munkatársa rendkívül érdekes tudósításban számolt be arról a történelmi pillanatról, amikor Izrael országának népfel-szabadító hadserege elfoglalta Nazareth városát. A város meg-hódolása után egy újságíró csoport jelent meg, ahol saját szemükkel megállapíthatták, hogy Izrael hadserege a keresztény vallások szent városának összes templomait és szenthelyeit megvédte a rombolások ellen. Az első dolgot, ami szemünkbe tűnt, hogy minden szent helyen, hatalmas, hébernyelvű táblák láthatók ezzel a felirattal: „Belépés tilos: szent hely. Izrael hadseregének parancsnoksága.”

Thomas Lee franciskánus barát, aki már 20 éve él Nazareth városában, a sajtó képviselői előtt a következőket mondta:

— Bizom abban, hogy a zsidó hadsereg érkezése, ennek a szent városnak a számára a béke angyalának az érkezése. Valóságos áldás, és a zsidó hadsereg érdemének tudom be, hogy a mi szent helyeink nem szenvedtek sérüléseket, mint Jeruzsálem régi városának szent helyei.

Nazareth városának lakóiról is megemlékezik az amerikai tudósító. 9000 keresztény arab lakosa van ennek a városkának. Ezeknek a száma az utóbbi időben mintegy 16.000-re emelkedett. Ezt a feltűnő növekedést az magyarázza meg, hogy Haifából, Ramlehből és Lyddából az arab keresztények ide menekültek: innét viszont senki sem menekült el. A város polgármestere az izraeli csapatok parancsnoka előtt kifejezte a lakosság örömet, biztosította, hogy támogatni fogja az izraeli hatóságokat és kifejezésre juttatta a lakosságnak az angolok elleni ellenszenvét, akik a kaukázusi hadseregben szolgáltak német és jugoszláv lisztekkel együtt. Páncélos kocsijukon sajtósárga jel volt látható: egy karddal szelhesített Magen-David, a következő felirattal: „Nekünk örömet jelent a zsidók meggyilkolása.”

Nazareth elfoglalása után Izrael kormányának kultusz-minisztere, Rav Fishmann, és dr. Herzogh, az országos fő-rabbi meglátogatták a várost, hogy személyesen intézkedjenek a keresztény és mohamedán szent helyek védelméről, valamint a szabad vallásgyakorlást biztosításáról. Az általuk össze-

hívott értekezleten résztvettek: a mohamedán mufti, a latin és görögkatolikus egyház, valamint a maroniták, orthodoxok és a franciskánus rend képviselői, akik előtt Izrael kormányának képviselői ünnepélyesen kijelentették, hogy Izrael államában minden vallás hűei részére feltétlen és teljes vallás-szabadság jár. Rav Fishmann kultuszminiszter közölte továbbá, hogy minisztériumában két külön ügyosztályt szerveztek a keresztény, illetőleg mohamedán felekezeti ügyek intézésére. A barát szellemben lefeljött tárgyalások végén Izrael kultuszminisztere beszédet ez-zel a bibliai mondattal fejezte be: „Vajjon nem az Örökkévaló teremtette-e mindnyájunkat, vajjon nem mindnyájunknak közös Atyánk van-e?”

„Budapest tudósai”

Háchmé Budapesti (Budapest tudósai) címmel jelent meg a nemrég Cambridgeben elhunyt Krausz Sámuel egyik utolsó dolgozata Angliában, a Simon Rawidowicz szerkesztette Mécuda c. héber nyelvű Évkönyv-ben (V—VI. London, 1948. 447—473.). Plasztikusan bizonyítja, hogy Budapest a zsidó tudomány egyik centruma. Három csoportról esik szó: az öregek, a tanárok és a tanítványok nemzedékéről. Az első csoportban Köhli Sámuel, Kayserling és Goldziher méltatja; a másodikban Bloch, Kaufmann, Bacher, Blau, Mahler és Munkácsi arcképei kapnak helyet, a harmadikban Venetianer, Fischer, Hevesi, Kiss, Edelstein és Heller jellemzését adja. Guttmanról az előző kötetben írt nekrológot (II—IV. 1945. 419—420.). Tárgyalása során áldoz Neumann Ede, Büchler Sándor, Bloch Henrik, Schill Salomon és Weiss Miksa emlékének is. A tanulmány középpontjában az Országos Rabbiképző Intézet áll, amelyet „az egyetemes zsidóság díszé”-nek jellemez, hatása, végzettsége által itthon és külföldön megmutatkozott. Többnyire az intézettel, tanáraival és növendékeivel kapcsolatosak Krausz Sámuelnek sokszor meghatót és megható, olykor anekdotikus, mindig izos, nem ritkán belső ügyeket jutó szintén feltáró emlékezései, amelyek a veterán növendék posztumusz hódolatával fonják körül a jubiláló intézetet.

SCHIEBER SÁNDOR

ZSIDÓ VILÁGHIRADÓ

Hitleri terror Egyiptomban

A Zsidó Világkongresszus az-
za! vádolja Egyiptomot, hogy
„hitleri terror” gyakorol.
Easterman, a kongresszus po-
litikai titkára közölte, hogy
Egyiptomban a kormány tudtá-
ból, sőt, helyeslésével többször
zsídót meggyilkoltak és ezeket
behörtönözték. Jelenleg az in-
ternált zsidók száma 800 és
1000 körül van. Mindezen felül
az egyiptomi hatóságok nagy-
értékű zsidó tulajdonú is elko-
bortak. Az egyiptomi gyilkossá-
gok, tömegelárlatások, de-
portálások és vagyonelkobzá-
sok, valamint a zsidó üzletek
bojkottálása pontosan a hitleri
fasizma mintát követik. Ez
legrosszabb és kegyetlenebb
formája annak a fasizmusa-
nak, amelynek kiirtására folyt a
második világháború. Egyip-
tom, mint az Egyesült Nemze-
tek tagja ünnepélyes ígéretet
tett az emberi jogok tisztele-
tén tartására, de a zsidóüldö-
zés támogatásával megszegte
ezt az ünnepélyes kötelezettsé-
get.

Easterman tiltakozott az el-
len, hogy az Egyesült Nemzetek

gazdasági és szociális tanácsa
az emberi jogok tárgyalását el-
halasztja. Ez azt jelentené —
mondotta Easterman —, hogy
a 800.000, az arab országokban
lakó zsidó panaszait csak a
Tanács februárban tartandó
legközelebbi ülésén tárgyalná.

Az *Israelitische Wochenblatt*
közli, hogy az utolsó napokban
folytatódnak a zsidók elleni
terrorcselekmények Egyiptom-
ban. Ötven zsidó nyomtalanul
eltűnt. Naponta agyonütnek az
utcan zsidókat. Az arab pog-
romhősök a troleybuszokról is
leszedik a zsidókat, hogy a
helyszínen agyonverjék őket.

Néhány nap előtt a tömeg a
nyílt utcán ölt meg három rab-
bit. Zsidók százait hurcolják
nap-nap után koncentrációs tá-
borokba. A zsidók üzleteibe
egymásután dobják a bombá-
kat.

Az egyiptomi kormány illegá-
lis szervezetre hárítja a fele-
lősséget, de a valóságban na-
gyon elégedett, hogy a „nép-
harag”, amellyel mesterségesen
szítottak fel ilyen módon leve-
leződik.

Az önálló Zsidó Államot ünnepelte a berlini zsidóság

Az *Aufbau* részletes tudósi-
tást közöl arról az ünnepség-
ről, amelyet az újjáalakult ber-
lini hitközség rendezett az ön-
álló Zsidó Állam tiszteletére.

Dr. Fabian hitközségi elnök
bevezetőjében kifejtette, hogy
a berlini zsidóság éppúgy szol-
idárisnak érzi magát Palesztina
küzdő zsidóságával, mint a világ
minden részének zsidói.

Dr. Friedensburg, Berlin pol-
gármestere a következőket
mondotta:

— Berlin nemzsidó polgárai
is a haladás egyik jelenségének
tekintik az Önálló Zsidó Állam
megvalósítását. A nemzsidó la-
kosságnak elsődrendű kötele-
sége, hogy nemcsak szép sza-
vakkal, hanem tettekkel is be-
bizonyítsa a zsidó polgárokkal
szembeni megváltozott magatartását.

Fritz Katten rendőrigazgató,
a hitközség alelnöke kifejtette:

— A zsidók kevés baráti
gésztagot tapasztalhatnak a la-
kosság részéről. A zsidók igaz-
ságot akarnak és hajlandók az
igazság jegyében békejobbot

nyújtani, de a másik oldal alig
tesz valamit, ami elősegíthetné
a humanitás érvényesülését.

Dr. Liebshtein, Izrael államá-
nak képviselője és dr. Crámer
newyorki rabbi mondtak még
beszédet, majd Fritz Kortner
szavalt. A berlini zsidóság nagy
ünneplésben részesítette a ki-
váló művészt, aki mindig a zsi-
dóság őszinte barátai közé tar-
tozott és minden alkalmat meg-
ragad, hogy kifejezze a zsidók-
kal való együttérzését.

A Zsidó Világ- kongresszus hónapja Amerikában

A *World Jewish Affairs* je-
lenti, hogy szeptember havát a
Zsidó Világkongresszus hónap-
jának deklarálta 326 amerikai
zsidó szervezet. Ebben a hónap-
ban ezeknek a szervezeteknek
összes előadása a Zsidó Világ-
kongresszus montreuxi tanács-
kozásánál és határozatainál
foglalkoznak.

Fenyegető levelek özönével árasztják el Eugen Kogont, „Az SS-állam” szerzőjét

Az *Aufbau* jelenti, hogy Eu-
gen Kogon, „Az SS-állam”
című hatalmas leleplező mű
szerzője, aki teljesen ismeretlen
részleteket tárt fel az SS-bri-
gantik működéséről és új
adatokat járult a németországi
zsidóüldözés történetéhez, nap-
nap után újabb és újabb fenye-
gető leveleket kap. Az illegális
náci-alakulatok tagjai valóság-
gal fenyegető levelek özönével
árasztják el.

Németországban általában na-
gyon divatba jöttek a névtelen
fenyegető levelek. A náciellenes
bíróóságok előtt „nem megfele-
lően” valló tanúk is mindun-
talan fenyegető levelekkel zak-
latják. Sok fenyegetést kapott
Fritz von Unruh, a világhírű
német költő is, aki híres frank-
furti beszédében önismeretre és
a múlt bűneinek bevallására
intette a német népet.

Az „Österreichische Zeitung” nagy cikke Eichmannról

Az *Österreichische Zeitung*
hasábjain M. Gus nagy cikkel
írt az európai zsidópusztítás
legfőbb fasiszta irányítójáról,
Eichmann-ról. „Eichmann, —
olvassuk a cikkben — Német-
ország összeomlása előtt Ro-
mánia át Egyiptomba mene-
kült. Mielőtt eltűnt, barátainak
azt mondta: „Reménytelen a
sorsom.” Akkor még nem gon-
dolt arra, hogy Palesztinában
kísérletet tehet a zsidók elpusz-
tításának folytatására és az
angol-arab légio ellen teljesít-
heti a Himmlertől kapott paran-
csát a zsidóellenes küzdelemre.”

Az *Österreichische Zeitung*
ismerteti Eichmann helyettesé-
nek, dr. Wilhelm Höttl-nek a
nürnbergi vallomását. Höttl
részletesen vallott a Nemzet-
közi Katonai Törvényszék előtt
arról a beszélgetésről, amelyet
1944 augusztusában folytatott
a Budapesten tartózkodó Eich-
mann-nal, aki tudatában volt

annak, hogy a szövetségesek
háborús főbűnösnek tartják
számán.

— Bár állami titok — mon-
dotta Eichmann Höttlnek —,
közlöm veled, hogy jó munkát
végeztem. Irányításommal kö-
rülbelül négy millió zsidót or-
gosztak ki a haláltáborokba.
Kétmillió zsidót pedig külön-
böző vidékeken irtottunk ki.

A Csehszlovákiában kivégzett
Wisliceny, Eichmann másik
hadsegéde, ezeket vallotta:

— Eichmann azt a megbízást
kapta Himmlertől és arra a nagy
feladatra vállalkozott, hogy
minden európai zsidót elpusz-
títsan.

(És ez az ember, hatmillió
zsidó legfőbb tömeggyilkosa,
a brit politika jóvoltából
Nagybritanniában arab szövetsé-
geseinek egyik katonai veze-
tője lehet!

Eichmann, mint Bevin szö-
vetséges: nem kell bővebb
kommentár a helyzetképhez!)

Zsidó kultúrkongresszus Amerikában — a baloldali zsidók kizárásával

A zürichi *Israelitische Wo-
chenblatt* jelenti, hogy szeptem-
ber 16-án kezdődik az amerikai
zsidó kultúrkongresszus, amely-
re 40 európai zsidó író és mű-
vész is meghívott. Ezek sorá-
ban azonban kommunisták nem
lehetnek.

(Ez a hír nem lep meg ben-
nünket, akik tudjuk, hogy a
montreuxi Zsidó Világkon-
gresszuson az amerikai dele-
gáció a baloldali zsidóknak
az exekutívából való kirekesz-
tését követelte. Az amerikai
nagylokális zsidó vezetők ma-
den zsidó szempontból fonto-

sabbnak tartják antikommu-
nista szempontjaik érvényesi-
tését. Pedig a világ zsidó kul-
túrértelének legprominensebb
képviselői — élükön Ilja Th-
renburggal — a haladó erők
táborában foglalnak helyet.
Nem lesz az egyetlen zsidó
kultúra kongresszusa az a
kongresszus, amelyből az ame-
rikai nagylokális zsidók a
kommunista zsidókat kizár-
ják.)

KERESEK vidékre 6 hónapos
gyermekhez felvételre oktatás
nevelés. Vas-u. 15/a. II. 35.

ZSIDÓ VILÁGHIRADÓ

Weizmann elnök nyilatkozata az „Sie und Er“-ben

A Svájcban idéző Chajim Weizmann professzor, az önálló Zsidó Állam ideiglenes elnöke nyilatkozott a Sie und Er munkatársának, aki több felvételt is készített róla és családjáról. Weizmann professzor ugyanis feleségével, menyével és egyik unokájával tartózkodik a Genfi-tó partján, ahol első sorban egészségtől állítja helyre, mielőtt elutazna Palesztinába. De sok megbeszélést is folytat. Állandóan rengeteg látogatója van. Több ízben időzött nála MacDonald professzor az Egyesült Államok palesztinai követe is.

Weizmann professzor a következőket mondta a Sie und Er munkatársának:

— Svájc a második hazám. Negyvenhét évvel ezelőtt itt

tettem le a vizsgámat. És genfi egyetemi magántanársággal kezdődött tudományoss pályám. Sokszor tértem vissza Svájcba, ahol mindig szívesen fogadtak, amikor a cionista kongresszusokra eljöttem, zürichi barátain és a tudományos élet képviselői. Angol nyelven megjelenő emlékirataimban, amelyeknek éppen most diktáltam le utolsó fejezetét és amelyeket a newyorki Harper ad ki, sok szó esik Svájcra és Svájctól sokat tanulhatunk országunk felépítésénél. A múltban is igyekeztünk el-sajátítani Svájc mezőgazdasági és tudományos erőfeszítéseit. Rövidesen jöközhajunk a két ország között az árucserérforgalmat. Fialat zsidókat küldünk majd Palesztinából az önök iskoláiba.

B. Feldmann támadása

Nachum Goldmann

„semlegességi teóriája“ ellen

Az erdélyi zsidóság lapja, az Egyiség vezércikk formájában közli B. Feldmann képviselő cikket a Zsidó Világkongresszusról. B. Feldmann élesen szembeszáll Nachum Goldmann ügynevezett „semlegességi teóriájával“, amely szerint a világ zsidóságának nem szabad állást foglalnia a világ-nézetek mai mérkőzésében.

„Goldmann ama löreekvése, — írja B. Feldmann — hogy a zsidó népet a „semlegesség“ álláspontjára terelje, hogy a kizárólag zsidó ügyekre korlátozza, — elszakítva ily módon az emberiség nagy problémáitól, melynek megoldása nem lehet közömbös a zsidóság számára — bizonyosságát szolgáltatva annak, hogy az amerikai reakciós nagypolgárság a maga burzsoá-nacionalista felfogását igyekszik rákényszeríteni a kongresszusra. Ugyisintén egy, az osztályok közötti tartalmatlan egység, az egész zsidó nép egysége elméletének felvetése, komoly veszélyt jelentett a kongresszus munkálataira nézve...

De Goldmann és a kongresszus többi vezetőinek erőfeszítése, hogy ezen eszméket becsempésszék, kudarcot vallottak.“

B. Feldmann azután rámutat, hogy a népi demokráciák országainak képviselői, első sorban a montreuixi Zsidó Világkongresszus

szusorított résztvevő kommunista és munkáspárti tagok, kezdettől fogva határozottan szembeszálltak Nachum Goldmann-nak és társainak kísérletével, mert azt a felfogást vallják, hogy a zsidóságnak a világ leghaladóbb áramlatait kell támogatni és katasztrófa származni a „semleges teória“ elfogadásából.

Beiktatták az új frankfurti főrabblt

Frankfurtban beiktatták a hitközség új főrabbját, dr. Wilhelm Weinberg-et.

A beiktatási ünnepségen a kormányt Gottlob Binder miniszter, Frankfurt városát pedig dr. Walter Kolb főpolgármester képviselte.

Európa legnagyobb ORT iskolája

Montreuil-sous-Bois-ban megnyitott Európa legnagyobb ORT iskolája.

Több, mint 3000 zsidó ifju és leány kaphat kiképzést ebben a hatalmas „műhely városban“, ahol az ipari szakmák egész sorára nevelik a zsidó fiatal-ságot. A francia kormány képviselői és a megnyitási ünnepségen résztvevő külföldi követek a legnagyobb elismeréssel emlékeztek meg az ORT tevékenységéről.

A Zsidó Világkongresszus közbelépésének eredménye Badenben

A németországi államok egyikeként, Badenben Zsidó Főtanácsa közli, hogy a Zsidó Világkongresszusnak a németországi zsidó temetőrombolások ügyében történt közbelépése máris eredményt járt.

A francia kormány — válaszul a Zsidó Világkongresszus megküldött határozatára — értesítette a Zsidó Világkongresszus

szust, hogy utasította a francia katonai kormányzatot: kényszerítse a német hatóságokat a zsidó temetők erőteljes védelmére.

A jövőben a német rendőrség a legerélyesebben felügyeli majd a zsidó temetőkre, nehogy folytatódjanak a temetőrombolások.

A fasiszták által elrabolt zsidó javak visszaadása Lengyelországban

A zürichi Israelitischen Wochenblatt ismerteti a lengyel kormányának a fasiszták által elrabolt zsidó javak visszaadására vonatkozó rendeletét, amely 1948. december 31-ig rendkívül leegyszerűsíti az ilyenirányu eljárást.

Ezúttal még tíz esztendőig visszaigényelhető hátki elrabolt tulajdonait, de csupán rendes bírói uton.

A lengyel kormány kommu-

nikéje kiemelte, hogy rendezni kell végre a függő kérdéseket. Magában Varsóban még most is 4000 olyan épület van, amely valamikor zsidók tulajdonában volt és amelynek jogviszonyát eddig nem tisztázták.

Az új rendelkezés a lengyel zsidóság régi kívánságának teljesítését jelenti. A népi demokrácia, lengyelországa igyekezett eleget tenni a zsidóság jogos kívánságainak.

Amiről a nagykövet ur nem tud semmit...

A World Jewish Affairs közli, hogy a Zsidó Világkongresszus felkérte az USA külügyminisztériumát: kérjen sürgősen jelentést az afganisztáni USA-nagykövettől a Heratban lezajlott pogromszerű eseményekről.

A véletlenül Washingtonban tartózkodó nagykövet azt felelte a külügyminisztérium kérdésére, hogy — nincs tudomása arról, ami Heratban történt.

A nagykövet ur tehát semmit sem tud a herati zsinagóga elleni támadásról.

A nagykövet ur tehát semmit sem tud hat zsidó nő meggyilkolásáról.

A nagykövet ur tehát semmit sem tud zsidó férfiak tömeges bántalmazásáról és megsebesüléséről.

Meg is indokolta, hogy miért ilyen tudatlan. Az indokolás szerint: nem kapott információkat hivatalos részről.

A hivatalosan meg nem állapított pogromok pedig, ugy látszik, nem számítanak a nagykövet urnál! Ezek akkor sem történtek meg, ha töme-

gesen szedtek áldozatokat!

A nagykövet ur méltó azokhoz az amerikai diplomatákhoz, akik a hitleri haláltáborokról sem voltak hajlandók tudomást szerezni. Miért? Mert csak magánértesüléseket kaptak.

Zsidó enciklopédia jelenik meg Mexikóban

Az Aufbau jelenti, hogy megjelent az Enciklopedia Judaica Castellana, a világ első spanyolnyelvű zsidó enciklopédiája. A nagy mű, amely Mexico-Cityben kerül kiadásra, tíz kötetből áll majd. Az első kötet, amelynek anyaga A-tól Bal Semig terjed, 639 oldal terjedelmű. Kiállítása gyönyörű. A szerkesztőbizottság élén Eduard Weinfield áll, a kiadóhivatal pedig Isaac Babani irányítja. A munkatársak között vannak a következő nagyságok: Moises Ansalak, Hugo Bermann, Max Brod, Alfonso Caso, Louis Finkelstein, Leo Jung, Alfonso Reyes és Paul Westheim.

A különvonat elindult Auschwitzba

Akkor is „különvonat” indult. A menetrendben nem szerepelt azoknak a vagonoknak az indulási ideje, amelyek a száz- ezreket és milliókat vitték Auschwitzba.

★

Háromszáz ember indult el kedden délelőtt Auschwitzba, az Ibusz különvonatán, háromszáz és nem több. Csendes és tartózkodó volt a hangulat a közönség körében az indulási idő előtt. Nem rohamozták meg a vonatot az utasok, a bucsuzkodóknak a tömegei, nem jöttek ki, hogy cuppanó csókokkal, vagy hangos sirással bucsút vegyenek: hangtalanul sétáltak az emberek a hosszú szerelvény előtt. Inkább elgondolkodtak, mint beszélgettek. Nem tűntek ezzel az utazással. Magányos volt, olyan értelmében, mint ahogyan magányos egy gyermek részére, aki messze földről elindult, hogy megkeresse szülei sírját, napokig utazik, fárad, löri magát, csak azért, hogy néhány percig megálljon egy sír előtt, ahol, ha hívó lélek, elmond egy imát, ha szabad gondolkodni, akkor csak áll és némi várt a halottaknak. Aztán vonatra ül és visszatér a munkájához, baráti köréhez, családjához. Miért utazol el? Leiki kényszerből? Mert úgy érezte, hogy ez a néhány perc talán az egész életre megnyugtató. Azt hiszem, az a háromszáz lélek, aki elindult Auschwitz felé, végérvényben szintén csak ezért ment el, hogy megnyugodjon. Ennek a különös megnyugvásnak a vonásai mutatkoztak meg arcukon már abban a pillanatban, amikor a vonat nagy csattogással elindult s ők kihajoltak az ablakon, hogy intessenek azoknak, akik a peronon sétáltak.

(GERVAI)

U T A Z I K?

új és használt bőröndök, hajókofferek, repülőbőröndök, retikülök legolcsóbb beszerzési forrása
Saját műhely
LANG bőröndös
Népszínház u. 21. Tel. 125-033
Használt bőröndöt veszek

EGY-KÉT vidéki diáknak lakást, esetleg ellátást is adnék.
Özv. Kleiné, Damjanich-utca 54. I.

Kitűnő kóser házikoszt, egy ebéd 8 frt.
Podmaniczky-utca 37. II. 7.

Magyar-zsidó leánynevelés a múlt században

Hogy a magyar zsidóságnak mily nagy része van az elmúlt százszázad kulturális és hazafias munkájában, arra e lap több érdekes cikkben emlékeztetett már, de kimeríteni ezt a témát újságcikkben alig lehet. A centenárius visszaemlékezésekkel kapcsolatban érdemes kiemelni a zsidóság teljesítményeit a tudomány, az irodalom, valamint az ipar és kereskedelem terén egyaránt. Nem tartjuk manapság fölöslegesnek azt sem, hogy újra meg újra kiragadjunk egy-egy történelmet, mely mutatja, hogy zsidóságnak már akkor, amikor a kulturális viszonyok hazánkban még kezdetlegesek voltak, mennyiben járult hozzá az oktatás- ügy és a műveltség fejlesztéséhez.

A múlt század negyvenes éveinek második felében Pest belvárosának valamelyik trafikjában ült egy fiatal zsidóasszony, akinek szívesen tértek be a jelesebb vásárlók nemcsak azért, hogy füstölínivalóval ellássák magukat, hanem mert szerettek elbeszélgetni a fiatal trafikossal, aki jobb módú családból származott, gondos nevelésben részesült, több nyelven beszélt és művelt. Ségével csakhamar feltűnt.

A szabadságharc nagy alakjai közül jónéhány látogatója volt Naschitz Sarolta trafikjának. Szokás volt akkoriban, hogy ismerősök, barátok könyvesboltokban, patikában vagy divatos üzletekben találkoztak rövid trefere. Ilyen kedvelt találkozó hely volt az a kis trafik is, ahol a szellemes zsidó ifjasszonnyal vegyes lehetett társalogni franciául, németül és angolul is. Elhozták a dohányos urak nőismerőseiket, sőt feleségeiket is, hogy megcsodálják azokat a művészi kézimunkákat, melyekkel a trafikosné a pult mögött remekelt. Csodálkoztak is valamennyien, hogy ilyen asszony csak cigár-áruslással keresi kenyerét, és mert úgy látták, hogy Sarolla asszony- ság sem lelkesedik valami nagyon akkori foglalkozásáért és inkább gyermeknevelésre vágya-koznék, hamarosan segítségére is siettek. Nem kisebb személyiségek, mint Széchenyi István és Eötvös József tették lehetővé, hogy ez a kitűnő asszony egy kis szobát rendezzen be otthonában és itt kislánykakat vezessen be az olvasás és írás tudományába és további nevelésüket előkészítse.

Ez volt a kezdet. A kis iskola a mai Bajcsy-Zsilinszky-ut és Dohány-utca találkozásánál volt. (Érdekessé, hogy ebből a kis zsidó gécepontból indult ki Herzl Tivadar, Falk Miksa és Max Nordau is.)

Sarolla néni hamarosan ismertté vált iskolájában nemcsak a jobb módú zsidó családok köldék el gyermekeiket, hanem ingyenes növendéket is vállalt bőviben. Az iskolából csakhamar intézet lett, leánynevelő-otthon, ahol hattól tizenéves korig részesültek tanításban, nyelvoktatásban, kézimunkában, zenében és hazafias erkölcsi nevelésben, a keletkezésben levő új városnegyedek zsidó leánygyermekéi. Tíz-tizedekig működött ezen a helyen az iskola, ahol a hitoktatásra is nagy gondot fordítottak. Péntek esténként és szombaton szép istentiszteletet tartottak.

Az iskola jóhíre egyre terjedt és ország-szerte ismertté vált. Csakhamar jelentkeztek vidéki zsidó családok, hogy leánygyermeküket felvétessék. A tanügyi hatóság is dícséretes megértéssel tanúsított és az időközben öveggyé lett Naschitz Sarolla, aki saját gyermekeit a gondjaira bízott lányokkal együtt nevelte, intézetét új alapokra fektetve, közelebb jutott álmának megvalósításához. Ifjabbik leánya, Eugénia, felsőbb iskolai tanítói képesítést szerzett, anyjával együtt kibérelte az Andrássy-uti nagy Haggenmacher-láz mindhárom emeletét és ott teljesen modern tanintézetet és internátust rendezett be. A vallás- és közoktatásügyi minisztérium felruházta a felsőoktatásig terjedő nyilvánossági joggal, a tulajdonosok pedig elsőrangú tanári testületről gondoskodtak. Neves középiskolai tanárok kitűnő pedagógiai munkát végeztek az intézetben. Itt tanítottak dr. Pályi Sándor, Alexics György, Rozeth Arnold, Szekeres Kálmán, Walter Béla, dr. Sebestyén Károly, dr. Garzó Miklós. A hitoktatást Bak tanár vezette.

A most már országos hírévé vált intézetben főleg vidéki jó módú családok gyermekeit nevelték. Mikor a földbirtokosok és arisztokraták egy része Svájcba vagy az Angol kisasszonyokhoz küldte nevelésre lányait, zsidó bérlok lányai a Naschitz-intézetben nőttek fel. Itt tanultak ide-

gen nyelveket, zenét, művészi kézimunkát. Büszkén emelték ki vidéki zsidó szülők lányuk férjhezadásánál a menyasszonynak Naschitz-intézetbeli nevelését.

Az iskola ötvenéves fennállásának alkalmával a Ferenc József-rend tiszti keresztjével tüntették ki Naschitz Sarollát, az ünnepségen pedig a közoktatásügyi minisztérium képviselője szokallanul meleg szavakban méltányolta azt a hazafias uttörő pedagógiai munkát és azokat a sikereket, melyekkel az intézet a leánynevelés terén méltán büszkélkedhetett.

Az első világháború idején, amikor a tulajdonosnő már igen magas korban volt, Eugénia leánya pedig Schwarz Arminnak, a Pester Lloyd szerkesztőjének lett a felesége, az intézet megszűnt.

Saját gyermekei nevelésén kívül — fia külföldön élt Theodore Nachz világhírű hegedűművész lett — két zsidó női generáció műveltségének emelésében vett uttörő módon tevékeny részt ez a tiszteletreméltó zsidó nagyasszony, aki önénejből kiindulva felmagát és egyike disze volt kora zsidóságnak.

(SCH. J.)

Mikszáth Kálmán
ismeretlen regénye:
Batyus zsidó lánya
REGÉNYUJSÁG
uj számában
Ára 1.— frt.

ERENTHALNÉ füzőszalon

(Dohány-u. 39.) közli, hogy szabadságáról visszalérve újra vevői rendelkezésére áll. Telefon 424-281.

EGY-KÉT DIÁKOT lakással, ellátással vállalna uri család, „iskolák közelében” jellegre kiadható.

KÖZELBEN LAKÓ egyszerű asszonyt keressék idős, egészséges anyáknak mellé. Ráday-utca 30. III. G. Ladányi.

Gyermek gondozónő

nőnem nyelvtudással orthodox családban elhelyezkedne. „Szombatárta 100” jellegre

PASKESZ FÜLÖPNÉ közölje pontos címét, hogy levelére válaszolhassunk.

A pontos, megbízható

„DAVAJ” BOY-vállalat
mindent elintéz. — (Ejtel-nappal)

Teher-taxival is.

Király-utca 21. Telefon: 226-893

BUTOROZOTT SZOBA gyermekeknek házaspárnál kiadó. Új emberek vagy diákok szorong kóser ellátással is. VIII. József körút 20. IV. emelet 16. Debrecen 5-64.

MODERN PARÓKÁK, pótrészek
művészi kivitelben **ALTSCHÜLER E.**

BUDAPEST, VII., CSÁNYI-UTCA 12
TELEFON: 421-057

Sirkövek, emléklapok vésése olcsón
Faragó Friedmann Sándor
Nagydiófa-u. 34. Szombaton már

Nem magánügy!

Írta: SZILÁGYI GÉZA

I.
ERDEMES EMBERNEK a végső pusztulástól való megmentése, magánügy-e vagy pedig közügy? Felfogásom szerint közügy, mert népi demokráciában gondosan számon és szemmel tartanak minden embert, aki nem vételt a közösségnek erkölcsi parancsai és tételen törvényei ellen, aki nemcsak gondolkodásában, hanem cselekedeteiben is érvényesítette a közösséggel való tevékeny együttélését. Számon tartanak minden öreg, beteg és tehetetlen embert is. Nemi nézik közönyösen, részvéttel, ridegen, hogyan válik a megsemmisítő kétségbeesésnek testben-lelekben tönkremenő maradványává. Népi demokráciában minden ember a közösségben és a közösséggel való becsületes kötelezettségvállalásával jogaimat szerzett legalább fizikai létének bízottlására. A népi demokráciát egészen elmentés vagy sok tekintetben töle távolálló állami és társadalmi rendszerekben az ügybevezett uralkodó osztályokhoz nem tartozó egyes ember kezesét, vagy senmit sem számít. Népi demokráciában gondoskodó figyelemmel kívérnek minden embert és azt, aki érdemes rá — érdemei a közösség szolgálatán sarkallának — nem engedik elpusztulni. Ebben a viszonylatban egyetlen ember ügye is közügy.

II.
AZ „UJ ÉLET” szerkesztősége levelet kapott egy „elhagyatott” embertől. A minden frázistól mentes, tények felsorolására szorítókozó, ijeszítően tárgyilagos levél megrengette szívemet-lelkemet. Írója Szegeden született szinkeresztény, a szegedi piarista gimnázium java korszakának nevelője. Egész életén végigvonul — hála szülei, tanítói, tanárai nyomos példájának és oktatásának, — a zsidó embertárs iránti szeretet. Mái mindig szociálisan érző és demokratikusan gondolkodó ember volt, akit a Horthy-uralom elején baloldali szocialista magatartása miatt üldöztek is. Elvégezte a gimnáziumot, majd, inkább szüleinek óhajlására, mint tulajdon hajlamait követve, papi pályára ment. Teológiai tanulmányainak során jól elsajátította a héber nyelvet. Mint fölszentelt pap Szegedre került segédlelkésznek. Ott megismerkedett a nemrég elhunyt Mezőfi Vilossal,

aki akkoriban a szegvári kerület agrárszocialista országgyűlési képviselője volt. Mezőfi lapjába, a Szabad Szó-ba cikkekkel írt a szegény zsellér munkásnép mellett, és az antiszemizmussal hadakozva, a zsidóság érdekében. Ez csak természetes folyománya volt annak a meghitt testvéri viszonyoknak, amelyben mint a szegedi piarista gimnázium tanulója zsidó társaival élt. Az antiszemizmussal e diákok körében nyoma sem mutatkozott. Nem egyszer megesett, hogy a keresztény diákok „tiszteltetői” elmentek a zsidó templomba, a zsidók, e lelki udvariasságot viszonozva, megjelennek a keresztény templomban. Löw Immánuel, a felejtethetetlen szegedi főrabbi többször együtt fogadott a zsidó és keresztény gimnazistákat és örömet fejezte ki azon, hogy az ifjak milyen bensőséges tisztelettel viseltettek egymásnak hitbeli meggyőződése iránt. Levélírónk később mint katolikus pap is tartotta és ápolta a legmeghitebb barátságot azokkal az idők során férfiakká serdült zsidó fiúkkal, akik gimnazista korában legjobban paplással voltak. Évtizedekkel az idej nyáron rendezett fribourgi konferencia előtt, amely tudvalevően zsidókat és keresztényeket egyesített a gyűlölet és ennek egyik legutolsó megtestesítése, az antiszemizmus elleni harc megszervezésében, már negyvenötven évvel ezelőtt, előbb a papi pályán, majd, amikor harminkét éves korában önként megvált ettől, más életkörülmények között is mindig a tevékeny emberszeretnek a legbékésebb eszközökkel, meggyőzéssel és példaadással küzdő harcosa volt. Pap korában, valahányszor falusi gazdák közé került, nem sajnált semmiféle munkát, valószínűleg apostolkodott avégből, hogy belegyökereztesse a falusi községek lakóinak lelkébe azt a legszentebb, de mindmáig még nem közkeletű tanítást, hogy Isten előtt egyforma ember mindenki, akár zsidó, akár keresztény. Önzetlenül buzgolt

kodott a gyűlölet elleni küzdelemben, minden érdek nélkül és boldog volt, ha a lelkekben kisebb-nagyobb mértékben megfogant a zsidó és a keresztény között különbséget nem ismerő és nem levő emberszeretet hitvallása.

A levélírónak még inkább megcsokasodtak és megerősödtek a zsidósággal való kapcsolatai, amikor levette a papi reuerendát. Zsidó nőt vett el. Fiának felesége is zsidó hitben született. Testvérhátja szintén zsidó nőt választott hitvesül. Ennek a házaspárnak egyetlen fia pedig, aki orvos, zsidó lánynak férje lett. Nem túlzás a levélnek ez az állítása: „széles kiterjedésű zsidó családokkal vagyunk rokonságban.”

III.
EZ A VOLT KATOLIKUS PAP a felekezetek fölötti, vagy ha jobban tetszik, felekezetek közti emberszeretet papja maradt akkor is, amikor levette a papi ruhát. Maga is, családja is a nyilas sötétség vörözőnőseiben, mint írja, életének gyakori veszélyeztetésével nem törődve, sok zsidón segített, védte őket gyilkos próbák ellen, megemelt nem egyet a halálbavivő elbarcolástól. A fribourgi konferencia szellemében évtizedeken át küzdött mindenütt, ahova sorsa állította, a gyűlölködő hazugságok ellen, harca kevé mindenfajta antiszemizmussal, sem erkölcsi, sem anyagi jövedelmet nem várva, és nem kérve, azért, amit mindig éber lelkiismerete parancsára, embertestvéri sugallatra cselekedett. És ez a szavahihető közéleti férfiak irásos tanúsága szerint lelki nemessegre kíváló, demokratikus gondolkodású, szocialisztikus érzésű, tiszta jellemű katolikus férfi a végszükségtől fojtogatva most a zsidósághoz fordul segítségért. A végszükség oly zsarnok, amely még a legszemérmesebb ember száját is kiáltásra látja. A levélíró már hetvenkét esztendő. Testét megviselte az a súlyos üldözés is, amelyben nem palástolt és

nemcsak hirdetett, hanem cselekedve is gyakorolt zsidó barátság miatt bőséges része volt a nyilas időkben. Lakását a nyilasok és a németek teljesen kirabolták, úgy, hogy koldus szegénnyé tették a lakás gazdáját, saját szavai szerint még koldusnál is szegényebbé. Zsidó származása felesége hetvenkét esztendő, beteges asszony. Fia, akit a nyilasok zsidó származása miatt üldöztek és megsebesítettek, hetvenöt százalékos rokkant. Levélírónk, akit nyilvánvalóan fölkellesztett a zsidók és keresztények testvériségét propagáló fribourgi konferencia és dr. Herskovits Fábián rabbi ottani példaadó szereplése, úgy véli, hogy mint a muliban tette, amikor még Fribourgról szó sem volt, a jövőben is hasznosan tudna dolgozni, egész eddigi életének szellemében, szóval és írásban a konferencia eszméiért. De ennek — a kétségbeesés ösztönességével már nem is megírott, hanem elsikoltott sorai szerint — az az akadály, hogy nincs ruhája, inge, harisnyája, gyakran nincs kenyere sem. Nem tudja, hova forduljon. Testvérei már nem ének. Egykori zsidó jóbarátai, ha élnek, láttnak tudja, segítenék rajta, de ők is mind halottak. Széles munkát még vállalna friss agya, de — ebben igazat kell adni neki! — „ruhátlanul, telve gondokkal, nélkülözésekkel sehová se mehetek.”

IV.
SZÜKSÉG TÖRVÉNYT BONT. Ugy látja ez a veszendő lélek, hogy „kétségbeesett helyzetében el kell vesznie” és, a levélben előadottak szerint joggal úgy érzi, hogy bár maga katolikus ember, sőt, katolikus pap is volt, legközelebbi hozzátartozói közül annyi a zsidó és félzsidó, ő maga pedig egész életén át talán többet is tett a zsidókért, és jobban harcolt az antiszemizmus ellen, mint sok anyakönyvileg zsidó ember. Ezt tudja és érezve, a múlt hónapban eljuttatta folyamodványát egy tekintélyes országgyűlést képviselő és főszerkesztő meglehetősen fiatal egyült ahhoz az áldásos tevékenységű, legnagyobb zsidó segélyszervezethez, amely nélkül a magyarországi zsidóság föl sem tápaszkodhatott volna a náci és a nyilasok okozta szörnyű nyomorúságából. A folyamodásra, valószínűleg adminisztrációs okokból, még nem kapott választ. El nem utasították az esdő kérést, de eddig nem is teljesítették. Mindenképpen távol áll tőlem, semmiféle illeté-

HASKÓ MÉRNÖK CIÁNOZ

Telefon 222-223. KONKAT porral írt poloskát garanciával, szobánként 30 Ft-tól. Kórházak, penzión, szállodák karbantartása

Szép sarkó Boros sarkó

NAGY VÁLASZTÉKBAN

DOB-UTCA 2

kességem nincs rá, hogy becsúszjak a szóbanforgó kiváló segítőintézménynek, bármilyen gesztusjába. De tudom, hogy ez a nemes intézmény segítségben részesít nemcsak zsidókat, hanem arra rászorult érdemes keresztényeket is, amit csak helyesebb lehet. Az *Új Élet*-nek küldött megrázó levél írója — neve tőlem is, a szerkesztőségtől is megtudakoltuk — megérdemelné, hogy egy rend ruhát, egy-két inget, valamelyes pénzeszközt kapjon. Akinek családja annyira összeházasodott zsidókkal és akik két közéleti személyiség nyomtatékos irásos bizonyítékát szerint annyit tett jó időben, rossz időben, nem egyszer saját érdekei ellen is, zsidó felebarátaiért, akinek papsága és papság utáni élete is *harc volt az antiszemitizmus ellen és a lelkek összebékítéséért*, az ilyen nem közönséges ember ne keseredjék meg lelkében attól a felleléstől, hogy mi hátátlanok vagyunk azok iránt az igazán nem gyakran látható keresztények iránt, akik *meleg érzésközösségben vállaltak lelki testvérséget a zsidókkal*. Igazi hittel vallom, a zsidóság sohasem volt hálátlan keresztény jóakarót iránt. Persze, nem lehet róla, hogy csak ritkán volt oka és alkalm a ilyenfajta hálájának tanúsítására és gyakorlására.

Kivándorlók!

Használt és u

hajókofferok és bőröndök

nagy választékban

WEIL Népszínház-26 utca

Telefon hívó: 136—816

SZOMBATON ZARVA

Gyermekágy, gyermekbutor, játékaru **Vicánál**
Nagyatádi Szabó-utca 50.

Jó és olcsó

függönytartó, képkeretek

nagy választékban.

Szécsényi

VIII., Bethlen Gábor-utca 7. sz.
Telefon: 224—288.

A FŐUNNEPEKRE

kellemes hangú, jóré somájim
Bal-Muszaf előimádkozót

keres igénye megjelölésével a
Kiskunhalasi Orth. Ltr. Hittközség elnöksége.

A százéves magyar-zsidó naptár

Vaskos, közel háromszázoldalas könyv fekszik előttem, az 1848-ban megjelent „Első magyar zsidó naptár és évkönyv”, amelyet „közrebocsájtot a Honi Izraeliták között magyar nyelvet terjesztő pesti egyet.” Pest, 1848, Landerer és Heckenast.)

Az első 78 oldal a naptárt foglalja magában. Ebben a részben is találunk érdekességeket, felsorolja az akkori Magyarország hivatalait, azok vezetőit: Biztos: Dancianovics György v. tanácsnok. Elöljárók: Löwy Ármán, Kunewaldér Jónás; előjárók: Kassovitz J. H., Pinkás Adolf, Stern József; árva-alyák: Breisacz Ármán, Lerner Ignác. Kórházi előjáró: Abelsz Ilés; főjegyző: Barnai Ignác; rabbinátus: Schwab Arszlán, szónok: Bair József, rabbi-segéd: Oppenheimer Simon, Brüll Izrael, Ismerletli a „nevelő-intézeteket és tanszemélyzetet”. Egy tanodát, egy kisdóvót, négy „leánynevelő”-t, továbbá a kórházat, a gyámhatóságot és a „szegényápolási bizottmány”-t.

Majd felsorolja az egyesületeket. Első helyen „A honi izraeliták között magyar nyelvet terjesztő, legfelsőbb helyen jóváhagyott pesti egyet”-ről olvashatunk, amelynek igazgatója Jacobovits Fülöp orv.ldr., titoknokai: Diósy Márton és Szegfő Mór. A *Cheura Kadischá* „főhivatalnokai”: Joackim Gyula, Heiler Mózes és Steiner József. Majd az 1842-ben alakult „izraeliták között mesterségeket és földművelést terjesztő egyet” vezetőségét ismerteti. Igazgatója ennek az intézménynek is Jacobovits Fülöp titoknoka: Barnai Ignác. Az 1847-ben alakult *nevelő* elnöke Pollák Katalin.

Az évkönyv első tanulmánya Diósy Márton „Vezérszója”, amelyben a magyarító egyet „célját, szerkezetét, működését és történelmét” ismerteti. Leszögezi benne, hogy az egyet célja nem pusztán a magyar szó ismeretének terjesztése, hanem „magyar hitorszosainkra olyképpen hatni, hogy az a magyar irodalommal és az azon élőmlő nemzeti szellemmel megbarátkozva, a nemzet érdekeit magának tekintse, célja továbbá a magyar sajtó terményének olvasókörét egy úgy száma,

mint fogókonyosságra tetemes közönséggel gazdagítani.”

Ezután „A zsidó vallás tizenhárom alapelvét” ismereti versben, Maimonides után Szegfő Mór.

Chorin Áron aradi főrabbi életját írja elénk Reich Salamon, az aradi zsidó főtanoda magyar nyelvi oktatója.

A magas tanulmányt igen érdekes statisztikai kimutatások követik, amelyből megismerjük hazánk zsidóságának megoszlását foglalkozás szerint, abszolút számban és százalékokban, továbbá részletes kimutatást az országban lévő zsidó intézményekről, a zsidóság összlétszáma hazánkban 1840-ben 36.247. Igen érdekes kilenc város — Arad, Buda, Óbuda, Székesfehérvár, Komárom, Lengyel, Tóti, Szabadka, Szeged, Tata — foglalkozási statisztikája és százalékos összehasonlítása a város hasonló foglalkozást űző lakosságával. Majd Pest zsidó statisztikáját olvashatjuk. 3274 családszámot sorol fel és 50 foglalkozást. (A foglalkozások között találunk egy költőt, 11 szepírt, 2 lapszerkesztőt és 422 mestersémbert, iparost.) A 422 önkéntes iparoshoz tartozik még 607 „legény” és 54 „inas”. A tanügyi statisztikából kiemeljük a következő érdekes adatokat: orvosi oklevelet szerzett 30 izr. növendék, éspedig 10 orvosudori, 1 sebészudori, 2 sebész-mester és 17 okleveles sebész diplomát kapott.

A statisztikai tanulmány után Davidovics Sámuel máramarosi tanító „öröm és hálabeszéde” következik, „mellyet tartott a türelmi adó elengedése nagy ünnepkor 1846 aug. 29-én, Máramaros-Szigeten”.

Rockenstein Lipót papjelölt „Virágfüzér a Talmud mezejéről” címen közöl érdekes részleteket a Talmud irodalmából. Friedmann S. Gyula „Zsidó önkönyves” címen verset ír a zsidó katonáról, aki a honért

Önkéntesen ragadta a fegyvert, Külföldre bár nem tehet szert.

A vers igen kezdetleges, dűcögő, ma már csak nevetünk az ilyen fűzfapózisán, de száz évvel, ha visszalapozunk a naptárban, örülhetünk, hogy zsidó ifjú már annyira jutott, hogy versben kísérli elmondani szíve fájdalmát.

Dr. Rosenfeld József a zsidó nevelésről értekezik, míg Fischer Károly „Néhány szó az iskola ügyben” címen a zsidó iskola fontosságát fejtegeti.

Méyen meglátó Rosenzweig Salamon költeménye, „Egy magyar izraelitának bús dala megvetett szerelméről”, mert forró szerelmének tárgya, akiért lángol, a magyar haza. Az busitja a lelkét:

*Hogy nem szeret az, akiért
Élni, halni dicsőség,
Nem szeret, bár édes anyám,
S érte szívem lángol ég.*

Bihorn Ignác papjelölt (a későbbi Horn Ignác államtitkár) archeológiai értekezést ír e címen: „A hálálbűntetés a régi héberetknél”. Ezt Szegfő Mór novellája követi: „Az elhalálozott bachur”.

Érdekes és adatokkal teljes Einhorn Ignác másik tanulmánya: „A zsidó ügy és a sajtó honunkban”.

Helyszűke miatt nem áll módomban e helyütt a tanulmányt részletezni, sem a többi cikket és közleményt felsorolni, így csak az utolsót említem: „Egy-két szó a magyar zsidó tudós körül”, amelyet egy izraelita családapa írt (többek nevében). Alapgondolata: „Legelső tennődött a magyar nyelvet sajátunkká tenni s azt anyanyelvünknek tekinteni.” Végső következtetése, hogy vegyen föl mindenki magyar nevet a német helyett.

A könyv végén felsorolja mindazokat, akik a naptár kiadásához hozzájárultak. Mi pedig, akik forgatjuk ezt a vaskos, tartalmas művet, arra gondolunk, hogy a későbbi években, sőt évtizedekben sem tudott ilyen tartalmas naptárt évről-évre rendszeresen kihozni a magyar zsidó irodalom, mert a sokkal gazdagabb és sokkal nagyobb számú zsidó kapitalista rétegek nem gondoltak arra, hogy a magyar zsidó irodalmat és művelőit hathatósan támogatassák és ezzel egyúttal lehetővé tegyék olyan zsidó irodalom megteremtését, amely méltóan reprezentálja Magyarországot zsidóságát.
(t. sz.)

Székely Emil ékszerész 26 Rákóczi-utca

Brilláns, ékszer, arany, ezüst, órákat vesz cserélt és elad.

42 ÉVES nőtlen fiatalember édesanyjával keres albérletet szobát a VII., VIII., IX. kerületben, lehetőleg üdven, főzési lehetőséggel. Milán, Lillom-utca 50. I. 17.

Sofár

kapható Kazinczy-ut. 27. Józsa vezetésénél, Fülöp Lajosnál.

MÉRLEKÉPES könyvvel, magyar, héber, német bevezető előszavakkal, szöveg, háttérképekkel mint háttér. Az műszolet szövegét perfrict előimádkozó és „perfrict” Budapesten. „Ben-Tora” jellegű a kötet.

Mielőtt haját festeti vagy daueroltatja mutassa meg **RENCZES** hajfestőmesternek VI., Csengery-utca 84. Hajmunkák. Pedikúr. Nyíltáldauer

SIRKÓ LÖWY-nél BUDÁN

II., Fő-utca 79 (Ganz-utcai vill. megállónál.) Leszállított árak! Tel.: 160-573.

Oroszországból megérkezett és a Degob-nál jelentkezett munkaszolgálatosok névjegyzéke:

Név:	Szül. év:	Szárad:	Láger:	Pontos cím:
Enyedi Zoltán	1918	1/3	Jark	Markó-u. 7.
Grosz Sándor	1922	11/6	Gorkij	Teloki Pál-u. 11.
Kate Lipót	1908	101/70	Gorlovka	Alkotmány-u. 4.

A DEGOB Információs osztályának (Budapest, Bethlen-tér 2. I. 26.) közlése

HIREK

— **Vallásos felőrá a Rádióban.** Augusztus 31-én, kedden reggel 9 órakor vallásos felőrárt közvetít a Rádió. Beszél: dr. Kálmán Ödön kőbányai főrabbi, az Országos Rabbiképző főiskola elnöke; énekel: Schalomovics Herman kőbányai főkantor.

— **Sós Endre új könyve:** „Európai fasizmus és antiszemitizmus. A közeli napokban kerül a könyvpiacon a Magyar Téka kiadásában Sós Endre új műve: az Európai fasizmus és antiszemitizmus. A nyeresz, szocialista író és publicista, aki nék-írásait az Új Élet olvasói jól ismerik és akinek a monitör: Zsidó Világkongresszusról szóló beszámolója széles körben kelletlen rendkívüli érdeklődést, hatalmas művében — a müncheni per aktái és a legújabb diplomáciai publikációk alapján, továbbá a Zsidó Világkongresszus nagyrészt ismeretlen adatainak feldolgozása után — izgalmas és hiteles körképet ad az európai fasizmus előkészítéséről, titkos és nyílt terjesztéséről, valamint az uralkodó európai fasizmus gazdasági, politikai és kulturális szegélyéről. Az általános politikai szempontból és külön zsidó szemzőből egyaránt nagyjelentőségű mű részletes ismertetésére egyik legközelebbi számunkban visszatérünk.

— **Új látogatási idő a Zsidó-kórházban.** A Pesti Izr. Hitközség Zsidó-kórháza vezetősége lehetővé kívánja tenni, hogy a dolgozók is meglátogathassák a kórházban „levő” betegeiket, s ezért a látogatási időt így állapította meg: szombaton és vasárnap marad a régi látogatási idő (2—4-ig), hétköznapokon pedig 2—3-ig és 7—7-ig lehet a betegeket meglátogatni.

— **Köszönetnyilvánítás.** Mindazoknak, akik szeretett feleségem elhunytát alkalomából részvételt fejezték ki, ezúton mondok őszinte köszönetet. Dr. Zahler Emil.

Sírkövetés

A Lázló házhozott egyetlen kővetésünk

LANG SÁNDOR

emlékét megőrző sírkövek felállítására vasárnap, e hó 26-án d. e. 11 órakor lesz a rákoskeresztúri izr. temetőben. Márton, sírk. A. I. sor. Lang Béla és neje

— **Eljegyzés.** Ernst Rózsika és Fisch József, a Kazinczy-utcai templom főkántora jegyesek. (M. k. é. h.)

— **Trebitsch Márkus ünneplése.** Trebitsch Márkus, a Pesti Chevra Kadisa népszerű főkántora most töltötte be életének 60. évét. Ebből az alkalomból az elmúlt vasárnapon meglepő ünnepségben részesítették a Chevrá vezetői és előjárói, akikön Steiner Marcel elnökkel, a Szeretőkörház orvosi kara, az Aggok háza, a temető és a Chevra dolgozói. Az Ifa tagjai nevében Abrahamsohn Manó főkantor üdvözölte felkes hangú beszédében Trebitsch Márkust.

— **Házasság.** Dr. Mandel Miklós, a Dózsa György-utcai templomkörzeli rabbija augusztus 22-én, vasárnap vezette a házasságkötést a közeli temetőben Witz Magdát. Az esküvőn a hívők nagy tömegei teljesen meglátták a templomot. A Pesti Zsidó Hitközség képviselői az esküvőn megjelent. Stockler Lajos elnök, Domonkos Miksa ügyvezető, Vass Lipót dr. és Felkai Jenő előjáró, a pesti rabbikar csaknem teljes számban. Az esküvői szertartást dr. Fischer Benjámin főrabbi, Rosenbaum Manó körzeti rabbi, Klein Sándor főkantor és Groszmann Miksa másodkantor végezték a templomi énekkar közreműködésével.

— **A Szocialista-Cionisták (Ichud-Mapáj) Pártja** augusztus 30-i összejövetelén (Fürst S. u. 21. b. d. u. 6 óra) — Gellért Endre tanfelügyelő „Izrael ifjúságának nevelése” címmel ad elő.

— **Az új kenyér ünnepe.** A Pesti Izraelita Hitközség és az Országos Iroda dolgozóinak MDP helyi szervezete csütörtökön délután a hitközség Siputcai dísztermében rendezte meg Az új kenyér ünnepét. Az

TELJESSEN egyedülálló, közönségre népszerű, idősebb- és fiatalabb háztartások részére, szorgalmasan készítették. „Vidékre is 123” jellegű kiadványok a kiadvány körében.

új kenyér ünnepének jelentőségét és társadalmi fontosságát Drechsler Gyula, a helyi szervezet titkára mondta. Régnél Thurzó Lajos: Az új kenyér dícsérete című versét. Gervai Sándor „Az új kenyér ünnepe Izrael országában” címmel tartott előadást. Ezután Spiegel Boriska adta elő József Attila „Csendes kévébe” című versét.

— **Sátori (Stein) Armin jubileuma.** Barátai és tisztelői most ünnepik Sátori (Stein) Armin 30 éves munkaszolgálati és sportműködési jubileumát. Nekünk meg kell emlékeznünk külön arról a tevékenységről is, amelyet ez a lelkes szocialista, buzgó sportember és példaadóan szorgalmas nyomdász nehéz időkben a Pesti Izraelita Hitközség ifjúsági mozgalma vezetői sorában fejtett ki. Sátori (Stein) Armin — akit sportkörökben csak „Zak”-nak becéznek — a Nyomdász T. E.-ben szerepelt először, mint ifjúsági játékos. A következő évben már válogatott lett. Később a Globus T. E.-ben szerepelt, majd a Typographia T. E. tagja lett. A szocialista mozgalomban ugyancsak három évtizedet vesz részt és meggyőződéssel: többiben bőven is szenvedett. A nyomdai munkássággal együtt mi is szeretettel köszöntjük ezt a külön nyomdászt.

— **A Szocialista-Cionisták (Ichud-Mapáj) Pártja** ezúton is közli tagjaival, hogy szeptember 1-től kezdve mindennemű Erec Jisraelt érintő ügyben információs irodát nyit, amely egyelőre hetenként háromszor, hétfőn, szerdán és pénteken 11—1-ig áll a tagok rendelkezésére. Az információs iroda a Teloki Pál-u. 8. I. emeleti párt helyiségében működik. (*)

— **A szolnoki templom belső renoválásának megtörténte és a templom régi rendezettségének való átadása** alkalomával a Szolnoki Izr. Hitközség képviselő-testülete Donáth Géza mérnöknek, a hitközség műszaki tanácsadójának jegyzőkönyvi elismerését nyújtotta. A képviselőtestület ugyanis megállapította, hogy a heteken át tartó munka befolyásában, irányításában és ellenőrzésében nevezett hiteles embernek országhatáron volt és így a munka befejezése után kötelességének tartotta, hogy ez az önzetlen, időt és fáradságot nem kímélő tevékenység jegyzőkönyvi méltatlanság is részese legyen és megőrköztet nyeljen.

Államosították a bukaresti Jiddis Színházat

A román népi demokrácia az előző elnyomó fasizista rendszerekkel szemben, nem elnyomja, hanem támogatja az ország nemzetiiségeinek a kulturáját. Ekes bizonyítéka ennek a magatartásnak az elmúlt napokban hozott rendelkezés, amely szerint a bukaresti Jiddis Színházat, amely már évtizedek óta a zsidó lélek és a zsidó szellem, a progresszív zsidó kultúra lényezője volt, az ország többi színházaival egyetemben, az állam vette pártfogásába s anyagi és erkölcsi támogatással lehetővé teszi, hogy továbbra is a zsidó tömegek ápolhassák a maguk sajátos zsidó kultúráját. Ebből az alkalomból az Ifjú Állami Zsidó Színház nyilatkozatot adott, amelyben többek között ez a fogadalom áll: „Vállaljuk továbbra is a feladatot, hogy emeljük a zsidó tömegek kulturális és művészi színvonalát: hogy mozgósítsuk erőnket a népi demokrácia megerősítése érdekében.” A romániai zsidó népközösség az Állami Zsidó Színházról a zsidó élet ábrázolásáról, a zsidó kultúra fejlesztéséről várja.

BÜKKSZENTKERESZT (Újhuta 750 m) orth. kóser Jiddi penzós utószegény. Árral, szept. 25-ig nyitva. Felvilágosítást ad Printz, Budapest, Bajcsy Zoltán-ut. 27. II. e. Mikésként költöztet.

Talesz, t'filin, új héber naptár, héber könyvek, vétel, eladás

Jahrzeit-tábla-készítés
Ungár Mór Király-utca 17. kapu alatt vagy I. em. 4.

ORTHODOX, jöttőző nő kisebb háztartás vezetését vállalja. Csengeri-ut. 57. I. 9.

Bejárónőt keresünk, ki lelkiismeretesen eladná háztartásunkat 8—4-ig. „Leinformáljuk” jellegére a kiadvány.

FRANCIA nyelvtudással könnyű nő gyermek mellé állnak, esetleg kisebb háztartásban segítenek. „Jó referencia” jellegére a kiadvány.

KÖZÉPKORI újjáéledő, nagyon is bizonyítottan, elfoglalt család háztartását felkészítve, esetleg magánnyal, vidéken is. „Egyedül vagyok” jellegére kiadvány.

INDOGERB beteges házaspár vagy magányos üzlet vezető. Fedezet van, lehet vidéki is. „40 éves üzletesszony” jellegére a kiadvány.

TANÍTÓI ALIÁST keresek szombat, hétvége, Párkellat héber, Chummes és és gómsai is. Házhoz is jönnek külföldiakat is. Rómer L. Nyár-utca 4.

KERESK háromlagu háztartásom vezetésére meghívható, vallásos, leány. Főedder Nathan, Békésben, (Jelenleg Budapesten, Főedder, Szabó-tér 5.)

Szönyegek vétel — eladás
UNGAR Király-utca 14.
Rákóczi-út 42.

SIRKÓ PFEIFER és HESZKI
Somogyi Béla-út 3/c.

— **Keresés. Berger Evát** (szül. 1925. Özd, anyja neve Klein Róza) keresi fivere, **Berger Lajos** (Makóról), aki most lért vissza hadifogságból és akinek tudomása szerint leszármazott férjhez ment. Címe: Ernst Pensio, Alkotmány-u. 4.

— A Nőse Hírnépe folyó hó 28-án, szombat délután 1/2 órakor Laudon-u. 3. sz. a. kórházban **Öngyógyítást** rendez. Előadók: **Breuer David**; Heti szidra; Közműködők: Weinberger Adólfőként.

— A Rádió csütörtökön 20.35-kor Budapest I. hullámhosszán eladja Händel Acis és Galatea pasztorjátékát Fraknói Károly karnagy vezényletével, amely mű nagy sikerrel került előadásra a Goldmark Zeneiskola záróhangversenyén. Közreműködnek: Fényes Gizella, Nemes Zoltán, Feleki Rezső és a Goldmark-kórus. Fordította és bevezetést mond dr. László Zsigmond.

— A Budai Izraelita Aggok és Árva Menházegyesülete XII. Labanc-ut 16/b alatti kerthelyiségében augusztus 26-án, csütörtökön délután 5 órakor műsoros letelepítést rendez, melynek keretében Lőw Panni operabékesítő szerepel.

— A WIZO augusztus 31-én, kedden délután 5 órakor garden partyt rendez a Fűzők-kerthelyiségben, Vilma kir.-nő ut 35/b. Szereplést vár vendégeket a vezetőség. Esős idő esetén fedett terem.

— A MIKEFE Hermina-ut 1. társaságban most folynak a felvételek. Felvételtnek oly 14-18 éves szegénysorsú árva és félárva fiúk, továbbá e korban felül érettségizett ifjak, kik valamely ipari szakmát kívánnak kitanulni és munkahelyet beszerezni. — Jelenkezés naponta d. u. 1/2-3-5-ig az egyesület központi irodájában, XIV. Hermina-ut 49 sz.

A VAC HIREI

A VAC utonekkel felhívást csapata sorozatos győzelmet aratott. Tízoldalán az Sz. D. E. elleni győzelmi kupamérkőzést nyerte meg 3:1-gyel, míg múlt vasárnap a VAC négy csapata játszott egy napon és a Művészeti rendezett nyári kupamérkőzésen ellenfelet, a jó kedvű MTE-t győzte le. A négy mérkőzésből három a VAC nyert. Az ifjúsági 3:1, a VAC II. 2:0 s az I. csapat erős küzdelem és szép játék után 4:2 arányban győzött. Első félidő 1:2 vezetésre állt, de a második félidőben VAC, Prischmann és Szabadosi gólok bebiztosították a győzelmet. A nyári kupamérkőzések ezzel befejezést nyertek. Jövő héten már hivatali mérkőzést játszik a VAC.

Felhívás a VAC tornászaihoz. A VAC tornászcsapata szeptember 1-én megkezdte működését az Abonyi-utcai gimnáziumban. Dútkésein testnevelési főiskola tanár vezetésével. Beiratkozás a helyszínen vagy az Egyesület irodájában (VII. Erzsébet-körút 26).

Schulz Jenő cég

Órák-ékeztetés (órajavítás)

VII. Wessely-ut 8., a régi házban

Gergely Miklós

aranyműves és ékeztető

NÉTELI Tel.: 422-345. ELADÁSI

alatti helyiségében) d. u. 6-tól. Külön részletes gyermek és felnőtt tornarészek. Szülőket felkérjük, hogy idejében jelenkezzenek gyermekükkel a speciális testfejlesztő tornarészekre való beosztás végett. A Wessely-utcai tornateremben október 1-én kezdődik a tornák. Beiratkozás csupán az egyesületi irodában történik.

A VAC úszószakosztálya 40 éves felettieknek emelkeire aug. 29-én a Nemzeti Sportuszodában jubileumi úszóversenyt rendez, melyen az olimpián úszóhárdra is részvesz. Verseny kezdete 6 órakor.

Menyasszonyi

ruhák felszereléssel és szanokingok kölcsönzése: MIRTUSZ SZALON, VII. Nagydió-utca 18. Telefon: 421-216. Nyitva reggel 9-től este 6-ig.

Társaságban legdiszkrétebb házasság-

közvetítő. **Doktorné**

Király-u. 67. I. 3. Telefon: 421-930

Élettársát keresi,

vidéki, jól szituált, magas, csinos intelligens kereskedő leány, hozomány-nyal, kőri 33-45 éves vidéki, korrelát, intelligens, egészségi állapota jó, kereskedő, iparos választást „leltári feleség” jellegére a kiadókba.

ANYAGILAG JÓ szituált, szépnek tartott, meglehetősen uriaszony 3 szobás lakással, szép jövedelemmel **Élettársat** keres hasonló jövedelmű uriember személynében. „50-55” jellegére a kiadókba.

50 ÉVES magányos asszony élelmiszerüzlettel, főbérleti lakással férjhez menne becsületes, szorgalmas kereskedőhöz vagy iparoshoz. „Jó üzlet” jellegére a kiadókba.

VIDÉKI városban berendezett lakással, gyönyörű és nyugodt megélhetéssel

férjhezmenne

változóban lévő, gyermektelen fiatal urinő. „40-55-ig” jellegére a kiadókba.

A HAPOEL M. S. E. hírel

HAPOEL III-Telefongyár III 3:1 (3:0). Remek formában játszotta az ifjúsági csapatunk a sportidény első mérkőzését. Játékunk kitűnő összjátékú volt és felkészültséggel utazóvárosi lehetőségeket ellenfeleket.

Nagy labdarúgó-csapatot nevezett be a HAPOEL M. S. E. a most megrendülő labdarúgó bajnoksághoz, ugyanis egy senior, egy tartalék, egy ifjúsági és egy utolsó csapatot.

Labdarúgó-edzőinket az ifjúsági és az utolsó-csapat minden kedden délután 1/2 órakor, a senior- és a tartalék-csapat minden csütörtökönként délután 1/2 órakor tartja. **Lőrincz-utcai B. T. K. pályán.** (Elérhető a 15-ös villamossal.) Edzőinknek szívesen hívjuk a labdarúgást kedvelő ifjúságot.

A HAPOEL túlnőtt a klubkereteken és egy országos szintre kiterjedő sportmozgalomra fejlődött az elmúlt év alatt. Az ország minden nagyobb városában működnek a HAPOEL helyi csoportjai. Több ezer ifjú sportolunk talán ma meg a HAPOEL-ban a sportolási lehetőségeket és ezzel a HAPOEL belüli népszerűségi és testkultúrális hívtatását. A most megrendülő sportidényben foltozni kívánjuk beválasztásunkat az ország országában. A HAPOEL sportterületén várja az ország sportolói kíváncsi munkatársai és ifjúsága.

ZSIDÓ URILKÖRÖK tagmeglézhatók házasságközvetítője

GOLDNÉ

VII. Alsóerdősor 8. tsz. 2. Telefon: 221-349.

Feleségül vennék amerikai állampolgár nőt,

aki magával vinne Amerikába. Komoly szándéku leveleket „Csak komoly házasságot költők” jellegére a kiadókba.

ELUTAZÁSOM miatt

férjhez adnám

19 éves, barna, feltűnően szép, üzleti szellemű, intelligens, 168 cm magas hugomát hozományával 25-28 éves orl. fiatalemberhez. „Jesivári önné” jellegére a kiadókba.

FINOMLELKŰ, házias, 39 éves leány, berendezett komfortos lakással és hozományával férjhezmenne jobb, önálló iparoshoz 38-45 évig. „Meleg otthon” jellegére.

Második házasságom nem sikerült,

megismerkednék 52 évnél nem idősebb, lélekben és testben kulturált, nagyon erős, melegen érző nemes zsidóasszonnyal. Középmagas, lehetőleg sötétzőke legyen. 60 éves, teljesen rendezett körülmények között 616 kereskedő vagyok. „Igényes” jellegére New-York hirdetőbe, Erzsébet-kör. 9.

HAZASSÁG céljából megismerkednék jómaga-jelenő, intelligens 22-30 éves hülyggyel, akinek öpőzhetőbb vagy üzemből 120-150 ezerig hozzájárulok. Gőzszakmában szakképzett, 39 éves, jómaga-jelenő ember vagyok. „Komoly ajánlat” jellegére a kiadókba.

**ÉRETTSÉGIZETT kereskedő-
iparos**

benősülni óhajt.

Közérőltég csinos, jól szituált urinők bizalommal írt levelet „Tökéval” jellegére a kiadókba kérem.

Férjhez mennék

55-60 éves, lakással és egészségi állapottal rendelkező feltétlen urhoz. Ingatlanom van. „Igényes” jellegére a kiadókba.

FÉRJHEZ menne állagon felül, csinos, intelligens, jövedelemmel és középpénzvagyonnal bíró urinő 45-50-es pozícionált urhoz, vidékre is. „Üzlethez érő” jellegére a kiadókba.

VIDÉKI meglelt, 50 éves özvegyasszony, saját házzal, fűszerüzlettel és italmérőssel rendelkezik, férjhez menne rendes, komoly emberhez. „Megértés” jellegére a kiadókba.

A zsinagóga naptára

Augusztus 26., csütörtök: Áv 21, péntek: 22, szombat: 23. (ujjholdhirdetés) vasárnap: 24, hétfő: 25, kedd: 26, szerda: 27, csütörtök: 28.

Szombaton, augusztus 28-án heti szidra: Ekev, háttóra: Jesája XLIX, 14-LI, 3. IV. Perek.

Imaidők:

Ima- házak	Pén- tek	Szombat				Hétköz- nap	
		este	reggel	este	reggel	este	reggel
Dohány	7/15	10/1/28	8/20	7/1/28	7/1/28	7/1/28	7/1/28
Rumbach	1/8	7/10	1/28	8/20	7/1/28	7/1/28	7/1/28
Bethlen	1/8	7/10	1/28	8/20	7/1/28	7/1/28	7/1/28
Csáky	1/8	7/10	1/28	8/20	7/1/28	7/1/28	7/1/28
Dózsa	1/8	7/10	1/28	8/20	1/27	1/28	7/1/28
Nagyfuv.	1/8	8	1/28	8/20	7/1/28	7/1/28	7/1/28
Páva	1/8	9	1/28	8/20	7/1/28	7/1/28	7/1/28
Zugló	1/8	7/10	1/28	8/20	7/1/28	7/1/28	7/1/28
Füvárva.	—	—	—	—	—	—	—
Leányvár.	—	—	—	—	—	—	—
Aggokh.	—	—	—	—	—	—	—

Péntek esti gyertyagyújtás:
7 óra 17 perckor.

Budai Istentiszteletek: Augusztus 27., péntek este 7 órakor, augusztus 28., szombat d. e. 1/21 órakor. Hétköznap reggel 1/8 órakor (óraolvasó napokon 7 órakor), hétköznap este 1/28 órakor, hétköznap este XI. Váli-ut 6. sz. a. 1/8 órakor. A II. Torockó-u. 6/b. sz. a. imaházban szombaton reggel 1/29 órakor. — **Istentiszteletek helye:** III. ker. Kunfi Zsigmond-u. 49., XI. Bocskay-ut 37., II. Torockó-u. 6/b. (csak péntek este és szombat), II. Fő-u. 12., sz. a. (csak péntek este).

Óbudai Istentiszteletek kezdete a Lajos-utcai templomban: péntek este 1/8 óra, szombaton délután 9 órakor.

ZSIDÓ MUZEUM NYITVA:

Csütörtök 16-19,

szombat 11-13,

vasárnap 10-13 óráig.

UJÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

Szerkesztőség és kiadóhivatal

VII. Sip-utca 12. — Telefon: 423-930. Kiadóatlajdonos:

A MAGYARORSZÁGI ISRAELITÁK ORSZÁGOS IRODÁJA

Felolós szerkesztő és felolós kiadó:

ROÓZ REZSŐ

Beküldött kéziratokat nem örlünk meg a visszaküldésükre nem vállalkozunk.

Előfizetési díjak: egy hónapra 5 Ft, negyedévre 15 Ft, félre 30 Ft, egész évre 60 Ft. Külföldre: 1 hónapra 7 Ft.

Postatakarékpénztári csekk-számla: 26.209.

Nyomatott a Globus nyomdai műndézet körkörösben, Budapest, VI., Aradi-u. 8.

Felolós vezető: Állás Ferenc.